

PAPOSINGI BETANGA

Kirisi Ipapos Betanga Yo Iken Sollono Nga, Ngan Pang Yowan

1 ¹Ye rau tani i, in au Yowan awodo betanga yo Maro iwetebes pang Yesu Kirisi a be ipapos soo so yo palbe leu be ole pombe nga, ngan pang di kapraingi ki. Inbe betanga tina ngan ipapos la mallangana ye bangabangana ki yo iwanga pang kapraingi ki yo au i. ²Le au i awete betanga moolmool ye so tina le imot yo akamata nga. Ngan la awete betanga tina yo Maro iwetebes pang Yesu Kirisi a ipapos pau ye betanga moolmool nga. ³Nen le sei tool be ikinkat betanga tina yo akaua Maro koonoo a awodo nga, ngan ole Maro iyei urata dook mata panga. Inbe di sema tooltool yo tilongo betanga yo awodo ngan a titar le imede lo lodi nga, ngan ole Maro iyei urata dook mata pang di lapau. Ngan awete nen, yesoo lal yo be so tina nga le imot pombe ye i, in iman potai oo.

Betanga Pang Di Tooltool Yo Tigaua Ye Bareme Yo Limi Be Ru Nga

⁴⁻⁵Au Yowan in awodo rau naii pang ang di tooltool yo kagaua ye bareme ke Yesu limi be ru yo iken ye tana mai ke Esia^a nga. Nen le apatarau pang Maro iye Yesu Kirisi inbe di bangabangana ke Maro yo limi be ru^b ngan nen, be lodi pang a tiyei dada dook mata pang, inbe tikaua lo silene kidi pang. Ngan Maro tani in nookoot nga iyepe, inbe mukot ngan iyepe, inbe pang dama ni ngan ole isi. Inbe di bangabangana limi be ru tina ngan tikodo dama ke Maro ye kookoowoo ki ke burungu. Inbe Yesu Kirisi yo kanakana ngan iwetewete betanga ke Maro ngan ikapsap ye tiap i, in Maro ipamaditi muku ye ni ke matenge le ke be

^a **1:4-5** Esia in ben tana mai atu yo di kuto maimai ke Rom matadi kala i, bong nookoot nga tiwete ene ye Teki. ^b **1:4-5** Ngan di tooltool kapala yo lodi galanga mata ye betanga ke Maro nga, ngan tiwete “di bangabangana yo limi be ru” nga, ngan iwetewete ye Yesu. Inbe betanga tani yo “limi be ru” i, in ipaposi ben gurana ki mai mata le illos gurana ke so nga le imot.

imata mulu tiap. Inbe ya in iyei tool kuto mai pang di tooltool kuto maimai yo matadi kala tana mai i le imot nga.

Ngan Yesu tani in lono paidi mai san le igiri noonoo yo kiidi nga ye rara ki, a be nen ngan noonoo tina ngan iparamidi mulu be. ⁶Inbe iyei idi le tagaua ye di tooltool yo Maro be matan kala di nga, inbe iyei idi le tayepe ben di tooltool ke paroranga so pang Tamana Maro, a be nen ngan tayepe urata yo ki nga. Ngan nen le Yesu tani in ene mai san ke be di tooltool tipayiti, inbe gurana ki in mai san le iken nen le taukan motingi. Moolmool.

⁷Kakamata, ya in ole ipa ye eng tene a isi,
inbe di tooltool le imot ole tikamata ye matadi.

Inbe di tooltool yo tiso a imata nga,
ngan tipa ye di tooltool le imot yo tigarungu nga,
ngan ole tikamata lapau.

Inbe di tooltool le imot yo ke tana mai i nga,
ngan ole titattadaii a titang.

Le so yo nga ole pombe. Moolmool.

⁸Ngan Tool Mai Maro yo gurana ki mai san le illos gurana ke so nga le imot i, in iwete nen, “Au i la Tool Mai pang so yo ipa muku nga le idu ye so yo ipa mur nga.” Ngan Maro tani in nookoot nga iyepe, inbe mukot ngan iyepe, inbe pang dama ni nga, ngan ole isi.

Yowan Ikamata Kirisi

⁹Au Yowan, au i emim atu yo atara lok medana pang Yesu i. Inbe ayang tagaua ye di tooltool yo Maro be matan kala di nga. Nen le urata moonoo pompombe pang yidi ye yo tatoo Yesu nga, bong idi nga takodo le tutube, inbe tasolo urata moonoo tina. Ngan au i ye yo tingangau a le si ayepe ye motmot yo ene Patmos in nga, ngan yesoo aparama betanga ke Maro le imede, inbe awetewete bingi dook mata ke Yesu pang di tooltool. ¹⁰Ngan kene atu ye lal ke sungunu^c pang Tool Mai nga, ngan Maro Amunu Silene isi ipaponau, inbe alongo tool atu kalngana koonoo le mai ke murik dawa ben tauru itang. ¹¹Ngan le tool tani in iwete nen, “Ole kuwodo soo so yo kumata ngan a ilo ye rau lulungu, inbe kuyawari pang di bareme ke Yesu yo limi be ru nga. Ngan nen le rau lulungu tani in ole kuyawari pang di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe ye malala Epeses, Semena, Pegamam, Taiataira, Sadis, Piladelpia inbe Laodisia nga.”

¹²Motong la aportak a be akamata tool tani yo iwetewete pau i. Le nga be aportak, ngan akamata sul limi be ru yo tika-rata kene ye pat yo gol i.

^c 1:10 Ngan lal ke sungunu pang Tool Mai yo di tooltool ke Kirisi tigaua be tisung panga ye i, in la Sande i.

¹³Inbe akamata tool atu yo iyepe kataunu ke sul tina in dawa ben Tool Moolmool ke Maro. Ngan tool tani in isousou ye sousoungu mooloo le idu kene, inbe bittoongoo yo iwittooo le iparkat ye katene i, in tikaata ye gol. ¹⁴Inbe kutono le kutono raunu, ngan ikoko welewele le dawa ben eng tene le sipsip bulbulini nga. Inbe matana patunu, ngan ilolo le dawa ben ei loloana. ¹⁵Inbe kene ngan isallin dawa ben pat baras yo tiyesnaili ye ei ngan le isallin i. Inbe kalngana mununu ngan dawa ben dugu yo ikur le lo ete a pobe i. ¹⁶Ya in itoko kanpitiki limi be ru ye baene oonoo. Inbe pul ke patokongo yo matana ru inbe matana mata i, in pombe ye koonoo le si matan pos. Inbe damono isallin le dawa ben ke yo isini katkat in matana.

¹⁷Le nga ye kene yo akamata ye in nga, ngan le amol du aken kene punu dawa ben tool matene. Motong la ipaloko baene oonoo lo pok, inbe iwete pau nen, “Kin kutattadai be! Au i tool tani yo amuku inbe akimur i, ¹⁸inbe au tani yo ayepepe maurek i. Muku ngan amata oo, bong kumata, nookoot nga ayepe maurek, inbe ole ayepe nen le taukak motingi. Inbe gurana mai iken yau ke be ayei tool kuto mai pang matenge, inbe pang malala ke di tooltool yo timmata koot nga.

¹⁹“Ngan nanga, kuwodo betanga ye so tina yo kumata nga, inbe ye so yo nookoot iken nga, inbe ye so yo be pang dama ni ngan pombe nga. ²⁰Ngan kanpitiki limi be ru yo atoko ye baek oonoo nga, inbe sul limi be ru yo tikaata kene ye gol nga, ngan punu iken mallangana tiap, bong ole apapos pong nen. Di kanpitiki limi be ru nga, ngan di bangabangana ke Maro yo matadi kala bareme ke Yesu yo limi be ru nga. Inbe di sul limi be ru nga, ngan di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu yo limi be ru tina nga.”

Betanga Ila Pang Ye Di Tooltool Ke Epeses

2 ¹Motong la tool tani in iwete pau mulu nen, “Nga ole kuwodo betanga nga ilo ye rau a kuyawar pang bangabangana ke Maro yo matan kala di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Epeses nga. Ngan betanga tina ngan nen:

Au i la atoko kanpitiki limi be ru tina ngan ye baek oonoo i, inbe apa kataunu ke sul limi be ru yo tikaata kene ye gol nga. In la ayawar betanga nga a imala pang yong kuye di tooltool kiong nga.

²Ngan au i lok galanga ye dada kiang, inbe ye urata mai ke Yesu yo kayei i, inbe ye yo kakodo le tutube a kasolo urata moonoo nga.

Inbe lok galanga yang lapau ye yo lomim pang di tooltool yo dook tiap, ngan tiap nga. Nen le katouo di tooltool tina yo tiwete be di ngan aposol nga, bong ngan kakamata di ben di ngan tooltool ke kaplungunu.

³Inbe lok galanga yang lapau nen, di tooltool kapala tikamatang ye yo katoo au nga, le nga tikapye be tigarungang. Bong

ang ngan kakodo le tutube a kasolo urata moonoo tina yo pompombe pang yang nga, inbe tinimim booroomoo ye urata kiau tiap.

⁴Bong so atu yo au i lok dook mata pang ye tiap i, in nen. Kulkulunu ngan lomim pau mai san, bong nookoot nga lomim yo pau i, in mai mata tiap. ⁵Ole lomim tut, muku ngan kayepe potai ye Maro, bong nookoot nga kamol le du kayepe manga mooloo. Ngan nanga, kaportak lomim a katoo dada yo muku ngan katoo nga. Kumata le be kaportak lomim tiap nga, ngan ole amala pang yang a mala angangang, inbe adik sul kiang a ikoo ye nene. ⁶Bong dada kiang dook mata atu in nen. Ang ngan lomim pang di tooltool yo titoo dada dook tiap ke Nikolas ngan tiap. Au lapau lok pang di tooltool yo tiyei dada nen ngan tiap.

⁷Ngan nen le sei tool be talngana nga, ngan itar talngana dook a ilongo betanga ke Maro Amunu Silene yo iwete pang di tooltool yo tigaua ye bareme le imot ke Yesu nga. Nen le kumata be tool ikodo le imede le illos dada dook tiap yo ke noonoo nga, ngan ole amalum panga a ikana kai puana yo be ikaua yepongo dook mata yo taukan motingi i, in panga. Ngan kai tani in ikodo ye malala ke Maro yo yepongo ki dook mata i.”

Betanga Ila Pang Ye Di Tooltool Ke Semena

⁸Motong la tool tani in iwete pau mulu nen, “Nga ole kuwodo betanga nga ilo ye rau a kuyawar pang bangabangana ke Maro yo matan kala di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Semena nga. Ngan betanga tina ngan nen:

Au i tool tani yo amuku inbe akimur i. Inbe au tani yo muku ngan amata i, bong nookoot nga amaur mulu oo. In la ayawar betanga nga a imala pang yong kuye di tooltool kiong nga. ⁹Ngan au i lok galanga ye urata moonoo le masngana yo tiyei pang nga. Inbe lok galanga yang ben ang ngan tooltool ballingamim tiap, bong ye so ke Maro ngan ang ngan ben tooltool ballingamim. Inbe lok galanga yang nen lapau be di tooltool kapala tiwete mur yang. Ngan di tooltool tina ngan tiwete be di ngan di Yuda, bong di ngan di Yuda tiap. Di ngan ben budanga atu ke tool dook tiap Satan. ¹⁰Nen le kin katattadai ye urata moonoo yo be pombe pang yang, ngan be. Awete pang nen, tool kuto mai kidi so sadi in ole iwete le titarang kapala a kalo rumu dook tiap kidi talnga dikidiki lono, a be nen ngan itou ang. Inbe ole kasolo urata moonoo le masngana ye ke sangaul. Bong kakodo le kamede ye lomim medana yo kataru i le kumata tiwete be tiraumatang nga, ngan kakodo le kamede ye lo medana kiang tani in. Kumata le be kayei nen nga, ngan ole akaua yepongo dook mata yo taukan motingi i, in pang ye urata kootoonoo kiang, dawa ben yo

tikap koomoo ke kutodo pang di tooltool yo tidada ngan le tillos di diedi nga.

¹¹Ngan nen le sei tool be talngana nga, ngan itar talngana dook a ilongo betanga ke Maro Amunu Silene yo iwete pang di tooltool yo tigaua ye bareme le imot ke Yesu nga. Nen le kumata be tool ikodo le imede le illos dada dook tiap yo ke noonoo nga, ngan ole matenge san yo ipa mur ye matenge yo ke tana i, in o ke be igarungu pitiap yege.”

Betanga Ila Pang Ye Di Tooltool Ke Pegamam

¹²Motong la tool tani in iwete pau mulu nen, “Nga ole kuwodo betanga nga ilo ye rau a kuyawar pang bangabangana ke Maro yo matan kala di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Pegamam nga. Ngan betanga tina ngan nen:

Au i pul ke patokongo yo matana ru inbe matana le matana san i, in iken yau. In la ayawar betanga nga a imala pang yong kuye di tooltool kiong nga. ¹³Au i lok galanga dook ye malala mai yo kayepe ye i, in dawa ben kookoowoo ke burungu ke Satan iken ye le iyei tool kuto mai pang di tooltool yo tiyepe ye malala tani nga. Bong ang ngan kakodo le kamede ye lomim medana yo kataru pau i. Nen le ye kene yo tiraumata tool kiau, Andepas, ye in nga, ngan le kawala murimim pau tiap. Ngan Andepas tani in muku ngan iwetewete betanga kiau inbe itoo dook mata le imot, bong tiraumate le imata ye malala kiang tani in. Ngan malala tani in Satan iyepe ye.

¹⁴Bong betanga kasin yo lok dook mata pang ye tiap, ngan nen. Di tooltool kiang pattu ngan tiparama patomonaingi ke Balam yo ipatomonaia Balak ye nga. Ngan Balak tani in ikaua lungunu ye di tooltool ke Isrel le tikapsap ye dada ke noonoo. Nen le di Isrel tina ngan tikan kaningi yo tiparoro pang kai padodo nga, inbe tiyei dada dook tiap ke bauk lapau. ¹⁵Nen le gaongo leu ye di tooltool kiang kapala nga, ngan tiparama patomonaingi yo ke Nikolas nga, ngan lapau. ¹⁶Ngan nanga, kaportak lomim! Bong kumata le be tiap nga, ngan ole mooloo tiap inbe amala pang yang a mala arau di tooltool kiang ye betanga yo awete ye kook nga, ngan dawa ben yo be arau di ye pul ke patokongo nga.

¹⁷Ngan nen le sei tool be talngana nga, ngan itar talngana dook a ilongo betanga ke Maro Amunu Silene yo iwete pang di tooltool yo tigaua ye bareme le imot ke Yesu nga. Nen le kumata be tool ikodo le imede le illoso dada dook tiap yo ke noonoo nga, ngan ole akaua porong yo ene mana in panga, inbe ole akaua pat kookoonoo atu panga lapau. Ngan porong mana tani yo be akauu panga i, in atarkoo a iken ye malala ke Maro. Inbe pat kookoonoo tani yo be akauu

panga lapau i, in ya taleu la be lon galanga ye ene paunu yo awode ilo ye i, bong tool sa mulu be lon galanga ye ene tani, ngan tiap.”

Betanga Ila Pang Ye Di Tooltool Ke Taiataira

¹⁸Motong la tool tani in iwete pau mulu nen, “Nga ole kuwodo betanga nga ilo ye rau a kuyawar pang bangabangana ke Maro yo matan kala di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Taiataira nga. Ngan betanga tina ngan nen:

Au i Tool Moolmool Ke Maro. Inbe au i matak patunu nga ilolo le dawa ben ei loloana, inbe kek nga isallin dawa ben pat baras yo tiyesnaili ye ei ngan le isallin i. In la ayawar betanga nga a imala pang yong kuye di tooltool kiong nga. ¹⁹Ngan au i lok galanga ye dada kiang yo kayei ngan nen. Ang ngan lomim pang di tooltool mai san, inbe katara lomim le imede pau, inbe kayei urata yo be kalon di tooltool kapala ye nga, inbe kakodo le tutube a kasolo urata moonoo yo pombe pang yang nga. Inbe lok galanga yang nen, dada kiang yo muku ngan kayei nga, ngan dook mata, bong yo nookoot kayei nga, ngan dook mata le dook mata kaiye.

²⁰Bong so atu yo kayeii i, in au i lok dook mata pang ye tiap. Ang ngan kalele garup yo iyei dada dook tiap dawa ben Yesebel yo iyepe mukot i, in tiap. Ngan ya taunu iwete be ya in Maro koonoo, bong ya in Maro koonoo tiap. Nen le ikaua lungunu ye di kapraingi kiau le titoo patomonaingi ki a tikan so yo tiyei paroranga ye pang di kai padodo nga, inbe tiyei dada dook tiap yo ke bauk, ngan lapau. ²¹Nen le au i anamu be iportaka lono ye dada dook tiap ki yo iyei nga, bong lono be iyei nen tiap. ²²Le nga kalongo, ole ayeii le matamatenge mai ikauu a be nen ngan ikenen leu ye mie ki. Inbe di tooltool tina yo tiye tiyei bauk nga, ngan kumata le be tiportak lodi ye dada ki yo titoo a tiyei ngan tiap nga, ngan ole akaua masngana mai pang di lapau. ²³Inbe di tooltool kapala yo titoo dada ki le dawa ben di natunu nga, ngan ole araumata di le timmata, a be nen ngan ang di tooltool yo kagaua ye bareme ke Yesu nga, ngan ole lomim galanga nen be au i tool tani yo lok galanga ye di tooltool lodi inbe ye soo so yo kutodi ikaua urata ye nga. Ngan nen le ang atu atu yo kayei urata dook mata nga, ngan ole akap so dook mata pang ye urata kootoonoo kiang. Bong di tooltool le imot yo tiyei urata dook tiap nga, ngan ole akaua urata moonoo masngana pang di leu. ²⁴Bong nga be awete pang ang di tooltool kapala yo katara lomim medana pang Yesu a kayepe ye malala Taiataira ngan nen. Ang ngan katoo patomonaingi ke garup tani tiap. Inbe betanga ke Satan yo di tooltool ki tikaua lungunu a tiwete be iken sollono le iko nga, ngan katar talngamim ye tiap. Nen le o ke be apaloko so moonoo kapala mulu ilo pomim,

ngan tiap. ²⁵Ngan nanga, ole kaparama dada dook mata kiang yo nookoot ngan katoo ngan leu le imede a iken nen le ilo ye lal yo be amulu a asi ye i.

²⁶⁻²⁷Nen le kumata be tool ikodo le imede le illos dada dook tiap yo ke noonoo nga, inbe itoo lok le ilo ye lal yo be so nga imot ye in nga, ngan ole akaua gurana mai panga, a be nen ngan iyei tool kuto mai pang di tooltool ke ni mai i le imot. Moolmool, ole akaua gurana mai panga dawa ben yo Tamak ikaua gurana mai pau nga. Le ole iyei tool kuto mai a matan kala di tooltool dawa ben Rau ke Maro iwete nga. Ngan iwete nen,

‘Ya in ole itoko so dawa ben koro medana ye baene a iyei kuto mai pang di tooltool ye.

Nen le di tooltool yo tiyei dada dook tiap nga,

ngan ole irau di dawa ben tool yo iraua bor yo tika-rata ye tana ngan le perbe a imarrum le imagirigiri i.’^d

²⁸Inbe ole akaua boi yo pang malama ngan ise pombe i, in panga lapau. ²⁹Ngan nen le sei tool be talngana nga, ngan itar talngana dook a ilongo betanga ke Maro Amunu Silene yo iwete pang di tooltool yo tigaua ye bareme le imot ke Yesu nga.”

Betanga Ila Pang Ye Di Tooltool Ke Sadis

3 ¹Motong la tool tani in iwete pau mulu nen, “Nga ole kuwodo betanga nga ilo ye rau a kuyawar pang bangabangana ke Maro yo matan kala di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Sadis nga. Ngan betanga tina ngan nen:

Au i, di bangabangana ke Maro yo limi be ru nga, ngan tiyepe yau. Inbe au i atoko kanpitiki tina yo limi be ru nga ye baik. In la ayawar betanga nga a imala pang yong kuye di tooltool kiong nga. Au i lok galanga ye so yo kayei ngan oo. Ngan di tooltool tiwetang nen, be ang ngan kamaurur go, bong ngan tiap. Ang ngan kammata oo.

²Ngan nanga, ole kamadit a kapamede dada dook mata kiang kasin yo imata tiaa a ikenen go, ngan mulu le imede. Yesoo, akamata dada kiang yo kayei ngan dook mata le imot tiap ye Maro kiau matana.

³Nen le lomim tut ye bingi dook mata yo muku ngan kalonga a kakauu koot i, inbe kaportak lomim a katoo. Bong kumata le be kamadit tarai tiap nga, ngan ole amala pombe pang yang dawa ben tool ke pinnau yo iyei urata ki sollono i, le o ke be lomim galanga ye lal yo be amala pang yang ye in tiap.

⁴Bong di tooltool kiang pattu yo kaye di kayepe Sadis nga, ngan tikaptut sousoungu kidi le tiyei a giri leu tiap. Di tooltool tina ngan

^d 2:26-27 Rau ke Woungu 2:9

dada kidi yo tiyei nga, ngan dook mata le imot le ke be tisousou ye sousoungu kookoonoo, inbe ole aye di ampa. ⁵Nen le kumata be tool ikodo le imede le illos dada dook tiap yo ke noonoo nga, ngan ole isousou ye sousoungu kookoonoo dawa ben di tooltool tina. Inbe ole awulngana ene ye rau ke yepongo dook mata yo taukan motingi i, in tiap. Bong ole awete pang Tamak iye di bangabangana ki be ya in tooltool kiau. ⁶Ngan nen le sei tool be talngana nga, ngan itar talngana dook a ilongo betanga ke Maro Amunu Silene yo iwete pang di tooltool yo tigaua ye bareme le imot ke Yesu nga.”

Betanga Ila Pang Ye Di Tooltool Ke Piladelpia

⁷Motong la tool tani in iwete pau mulu nen, “Nga ole kuwodo betanga nga ilo ye rau a kuyawar pang bangabangana ke Maro yo matan kala di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Piladelpia nga. Ngan betanga tina ngan nen:

Au i, Maro ipootau panga ya taunu, inbe awete betanga kiau ngan moolmool le imot, inbe au i la atoko so ke pamedenge dada ke Dawiti^e i. Le kumata be aso dada ke so sa nga, ngan tool sa yo be itiukala ngan tiap, inbe kumata be atiukala dada ke so sa nga, ngan tool sa yo be iso, ngan tiap lapau. In la ayawar betanga nga a imala pang yong kuye di tooltool kiong nen. ⁸Au i lok galanga ye dada kiang yo kayei nga. Ngan la kakamata, aso dada pang a koon panganga le ke be tool san itiukala tiap. Inbe lok galanga yang be ang ngan gurana kiang mai mata tiap, bong kaparama betanga kiau le imede, inbe kawala murimim pau tiap lapau. ⁹Ngan di tooltool kiang pattu yo kaye di kagaua Piladelpia nga, ngan tiwete be di ngan di Yuda. Bong di ngan Yuda tiap, di ngan tooltool ke kaplungunu le tiyepe ye budanga ke tool dook tiap Satan. Le nga kalongo, ole ayei di le timan man tigun turudi potai ye kemim punu, a be nen ngan lodi galanga yang ben au i lok dook mata pang mai san. ¹⁰Ngan tina kaparama betanga kiau inbe kakodo le tutube a kasolo urata moonoo yo pombe pang yang nga, ngan la ole matak kalang dook ye lal ke touanga yo be pombe a itouo di tooltool le imot ke tana i nga.

¹¹Au i ole amulu a asi pombe palbe leu. Nen le kaparama lo medana kiang yo kataru pau i, in le imede, a be nen ngan tool sa ke be ikap koomoo ke kutomim yo be akap pang ye urata kootoonoo kiang nga, ngan tiap. ¹²Nen le kumata be tool ikodo le imede le illos dada dook tiap yo ke noonoo nga, ngan ole apatokode a ikodo dama

^e 3:7 Ngan so ke pamedenge dada ke Dawiti tani, in ben Maro ikap gurana mai pang Yesu be iyei kuto mai pang di tooltool ki le imot dawa ben Maro ikap gurana pang Dawiti a iyei kuto mai pang di tooltool ke Isrel nga.

ke Maro kiau dawa ben sawa yo ikodo kataunu ke bareme mai ke sungunu ki a ipamede i. Nen le ke be iyege bareme mai tani a idu ke diki tiap. Inbe ole awodo Maro kiau ene inbe ek paunu ilo ye. Inbe malala mai ke Maro kiau yo Yerusalem Paunu i, in ole awodo ene ilo ye lapau. Inbe malala mai tani in ole ipa ye malala ke Maro a isi pang tana i. ¹³Ngan nen le sei tool be talngana nga, ngan itar talngana dook a ilongo betanga ke Maro Amunu Silene yo iwete pang di tooltool yo tigaua ye bareme le imot ke Yesu nga.”

Betanga Ila Pang Ye Di Tooltool Ke Laodisia

¹⁴Motong la tool tani in iwete pau mulu nen, “Nga ole kuwodo betanga nga ilo ye rau a kuyawar pang bangabangana ke Maro yo matan kala di tooltool yo tigaua ye bareme ke Yesu a tiyepe Laodisia nga. Ngan betanga tina ngan nen:

Au i tool tani yo tipootoo ek ye Moolmool i, inbe araia lok moolmool le imot ye urata i, inbe awetewete betanga moolmool ke Maro ye soo so yo akamata nga. Inbe au i tool tani yo kulkulunu yege ngan ayepe le ayei kuto mai pang so tina le imot yo Maro itar nga. In la ayawar betanga nga a imala pang yong kuye di tooltool kiong nga. ¹⁵⁻¹⁶Ngan au i lok galanga ye dada kiang yo kayei ngan oo. Ang ngan dawa ben ran ke yinungu, bong ang ngan ran yesene too ran silene ngan tiap. Nen le ole akoronai ang ye kook a kadu tana. Ngan au lok be ang ngan kayepe dawa ben ran yesene too ran silene, bong ngan tiap. Ang ngan dawa ben ran yo imellungu i. ¹⁷Le ang ngan kawete nen, ‘Am nga ballingamam, le pat ke yimoongoo so le so kiam alunu le alunu san le ke be ammakaya ye so siap.’ Bong ngan tiap, ang ngan yepongo kiang dook tiap yege le di tooltool tikamatang ngan lodi pang san. Inbe ang ngan ballingamam tiap, inbe matamim ngan ikisis, inbe kayepe tinimim koonoo. Ngan ang ngan yepongo kiang dook tiap nen, bong lomim galanga ye tiap. ¹⁸Nen le akap noonongoo pang be kayimi pat gol yo tiyesnai ye ei, ngan le iwesewese a giri ki imaruru a idu tana inbe isallin dook mata nga, ngan yau. Ngan kumata le be kayei nen nga, ngan la be ole kayei tooltool ballingadi moolmool nga. Inbe kayimi sousoung kookoonoo yau a be nen ngan kasousou ye a iyakala tinimim yo ikenen sokorai nga. Inbe kayimi bar yo ke be katar lo matamim ngan yau, a be nen ngan matamim dook mulu a kamata ni ye.

¹⁹Ngan nanga, di tooltool yo lok pang di mai san nga, ngan ole apasak pang di ye dada dook tiap yo tiyei nga, a be nen ngan akarata di. Le nga ole lomim ikaua urata dook ye dada kiang yo kayei nga, inbe kaportak lomim mulu. ²⁰Kakamata, au naii la akododo dada koonoo a apitpiti dada i, le kumata be tool sa ilongo kalngak inbe iso

dada pau nga, ngan ole alo rumu lono ki a lo amru amyepe a akan so, inbe ya ikan so yau lapau.

²¹Nen le kumata be tool ikodo le imede le illos dada dook tiap yo ke noonoo nga, ngan ole amalum panga be lo amru amwur ye kookoowoo kiau a be nen ngan amyei tooltool kuto maimai pang di tooltool nga le imot. Moolmool, ole aye amwur ye kookoowoo kiau dawa ben tina yo muku ngan akodo le amede le allos dada dook tiap ke tana ngan le lo aye Tamak amwur ye kookoowoo ki a amyei tooltool kuto maimai pang di tooltool nga. ²²Ngan nen le sei tool be talngana nga, ngan itara talngana dook a ilongo betanga ke Maro Amunu Silene yo iwete pang di tooltool yo tigaua ye bareme le imot ke Yesu nga.”

Yowan Ikamata Malala Ke Maro

4 ¹Ngan alongo betanga tina ngan a imot, motong la be matak ilo pang ete ngan dada atu koon panganga a ikenen le akamata malala ke Maro. Inbe alongo tool kalngana yo muku ngan koonoo pau le mai dawa ben tauru itang i, in koonoo pau mulu nen. Iyei ne, “Ai, kuse me e ni a nen ngan se apatnai so yo be pang dama ni ngan ole pombe nga, ngan pong.” ²Motong la pattu leu be Maro Amunu Silene ipaponau a ikau au a amlo. Le nga be matak nen, ngan akamata kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai yo matan kala di tooltool le imot i, in ikenen, inbe tool atu iwurur pono. ³Ngan tool tani yo iwurur pono i, in nunngana ikoro inbe iyoongoo le isallin dawa ben pat yo ene yaspaf inbe konilian^g nga. Inbe gannui atu yo nunngana iyoongoo le dawa ben pat yo ene emerel^h i, in ikodo le iwakaia kookoowoo ke burungu tani. ⁴Inbe kookoowoo ke burungu sangaul ru inbe pai mulu la tikodo le tiwakaia kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai tani nga, inbe di kuto maimai ke malala ke Maro sangaul ru inbe pai la tiwur pono nga. Ngan di kuto maimai tina ngan tisousou ye sousoungu kookoonoo, inbe koomoo yo titar lo kutodi ngan tikaata ye pat gol. ⁵Inbe kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai tani, in kili itai ye, inbe looloo itara le rutunu ingaua ni mai i le imot. Inbe sul limi be ru yo tikodo dama ki nga, ngan tikan le tilolo. Ngan sul tina ngan tinanpootoo di bangabangana ke Maro yo limi be ru nga. ⁶Inbe dama ke kookoowoo tani in akamata so san mulu ngan dawa ben tiek, bong tiek tani in dawa ben galas lapau. Inbe igalanga le igalanga san dawa ben pat yo ene kiristolⁱ i.

^f 4:3 Pat yo ene yaspa i, in ikoro inbe iyoongoo le isallin. ^g 4:3 Pat yo ene konilian i, in ikoro le dawa ben rara inbe isallin. ^h 4:3 Pat yo ene emerel i, in yoonoonoo inbe isallin le igalanga le ke be takamata so yo iken ke kapala ki i. ⁱ 4:6 Pat yo ene kiristol i, in medana inbe igalanga le ke be takamata so yo iken ke kapala ki i.

Inbe kataunu ke ni tani yo kookoowoo ke tool kuto mai iken ye i, in akamata so mauredi pai ngan tikodo ye kookoowoo tani in madini tina yo pai nga. Di ngan matadi alunu le alunu san iken ye tinidi mai i le imot ke dama inbe ke mur lapau. ⁷Ngan di so mauredi pai tina, ngan atu kidi in dawa ben asara gok yo ene laion^j i, inbe ru kidi in dawa ben bulumakau, inbe tol kidi in matana dawa ben tooltool, inbe pai kidi in dawa ben man somai kamoko yo iro i. ⁸Inbe di atu ngan balidi limi be atu, inbe matadi iken ye tinidi mai i le imot inbe ke balidi parmana lapau. Ngan ye ke le bong tina yo kanakana nga, ngan timaryoo ye betebetanga tiap, bong tiyei ne,

“Tool Mai Maro yo gurana ki mai san le illos gurana ke so nga le imot i,

ya in iyepe ete. Ya in iyepe ete le iyepe ete san.

Ya in iyepe mukot,

inbe nookoot nga iyepe,

inbe pang dama ni ngan ole isi.”

⁹Le di so mauredi pai tina nga, ngan tiraua pang tool tani yo iyepe nen le taukan motingi a iwur ye kookoowoo ke burungu tani in, inbe tiwete lo ponana kidi panga a tiyeie ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye. Inbe ye ke tina yo kanakana ngan be tisung panga nga, ¹⁰ngan di kuto maimai tina yo sangaul ru inbe pai nga, ngan tigun turudi le du damodi itoko tana ke dama ke tool tani yo iyepe nen le taukan motingi a iwur ye kookoowoo ki ke burungu i, inbe tisung panga. Inbe tikap koomoo ke kutodi ngan a titar sila iken dama ke kookoowoo ke tool kuto mai tani. Inbe tiyei ne,

¹¹ “Tool Mai, ong i Maro kiam.

Ong taleu in la tool dook mata i,

le di tooltool nga le imot ke be tiraua pong,

inbe tiyitmaka em le ilo ete.

Ong in gurana kiong mai san,

le di tooltool le imot tiyepe la gurana kiong parmana.

Inbe amyitmakong, yesoo kutar so nga le imot.

Le moolmool, kutoo ong taum lom a kutar so tina,

ngan la le nookoot nga so tina ngan le imot iken nga.”

Yowan Ikamata Rau Lulungu Atu

5 ¹Motong la be matak lo mulu pang ye tool tani yo iwur ye kookoowoo ke tool kuto mai in nga, ngan le akamata rau lulungu atu iken ye baene oonoo. Ngan rau lulungu tani in tiwodo betanga ilo ke

^j 4:7 Laion in asara gok, bong malmalini inbe gurana san le ke be irau di asara gok kapala a ikan di.

lono inbe ke diki ki lapau, inbe tipamede rau tani in matana ye bun limi be ru. ²Motong la akamata bangabangana ke Maro atu yo gurana ki mai mata i, in koonoo le kalngana mai nen. Iyei ne, “Ai, sei tool dook mata ke be ikaua rau lulungu tani in a ikede bun ye inbe ipolotala i?” ³Bong ngan tool atu sa yo iyepe ye malala ke Maro, too iyepe ye tana i, too iyepe tana lono nga, ngan sa ke be ipolotala rau tani a be nen ngan matan lo lono, ngan tiap. ⁴Nen le atang le atang dook, yesoo tipuske tool sa yo dook mata ke be ipolotala rau lulungu tani a be nen ngan matan lo lono, ngan tiap. ⁵Ngan tina yo atang nen nga, le nga di kuto maimai tina ngan atu iwete pau nen, “Ai, kin kutang be! Bong kumata, tool yo pombe ye rara ke di Yuda le tipootoo ene ye Laion ke di Yuda inbe Sudud ke Dawiti i, in la illos di koi ki ye patokongo oo. Le ya in la ke be ikede bun tina yo limi be ru nga, inbe ipolotala rau lulungu tani i.”

Yowan Ikamata Sipsip Natunu

⁶Motong la akamata Sipsip Natunu ngan dawa ben tiraumate a imata koot nga, bong ikodo kataunu ke ni yo kookoowoo ke tool kuto mai tani iken ye i. Nen le di so mauredi tina yo pai ngan tipa ye di kuto maimai ke malala ke Maro ngan tikodo le tiwakaii. Inbe Sipsip Natunu tani in sipi ki limi be ru inbe matana limi be ru lapau. Ngan matana yo limi be ru nga, ngan di bangabangana ke Maro yo limi be ru nga. Inbe di ngan Maro iwanga di be si tipa ye tana mai i le imot. ⁷Motong la Sipsip Natunu tani in ila pang ye tool yo iwur ye kookoowoo ke tool kuto mai i, in a la ikaua rau lulungu tani yo itoka ye baene oonoo i. ⁸Le nga ye kene yo ikauu ye in nga, ngan le di so mauredi tina yo pai nga, inbe di kuto maimai ke malala ke Maro yo sangaul ru inbe pai nga, ngan tigon turudi le du damodi itoko tana pang ye Sipsip Natunu tani in kene punu. Inbe di kuto maimai tina ngan di atu atu titoko so dawa ben pari inbe omai yo tika rata ye gol nga. Ngan omai tina ngan ipon ye so dawa ben kai meu kulini yo kini ki dook mata nga. Inbe so tina yo kini ki dook mata nga, ngan inanpootoo pataraungu ke di tooltool ke Maro. ⁹Motong la di le imot tiwouo woungu paunu atu in nen,

“Ong in la tool dook mata ke be kouo rau lulungu tani
inbe kukede bun yo tipokokala ye nga,
yesoo ong in tiraumatong a kumata oo.

Inbe ye rara kiong tani in la kuyimi di tooltool ye a kupamulu di pang ye Maro i.

Ngan di tooltool tina yo kupamulu di nga, ngan tipa ke tana maimai nga le imot,

le bareme kidi ngan ki ki, inbe koodi le kulidi ngan ki ki lapau.

¹⁰Inbe ong in kuyei di le tigaua ye di tooltool yo Maro be matan kala di nga,

inbe kuyei di le tiyepe ben di tooltool ke paroranga so pang Maro
a be nen ngan tiyei urata yo ki nga.

Inbe di ngan ole tiyei tooltool kuto maimai a matadi kala di tooltool
ke tana i.”

¹¹Motong la atar talngak inbe matak sarai mulu, ngan alongo di
bangabangana ke Maro alunu le alunu san kalngadi. Ngan kinkatingi kidi
ilo pang ete san le ke be takinkat di tiap lapau.^k Inbe di bangabangana
tina ngan tikodo le tiwakaia kookoowoo ke tool kuto mai yo matan kala
tana mai i le imot i, in ipa ye di so mauredi tina yo pai nga, inbe di kuto
maimai ke malala ke Maro. ¹²Inbe tigaua kalngadi a tiwou le mai nen,

“Sipsip Natunu yo muku ngan tiraumate a imata i, in la tool dook
mata i.

Nen le ke be di tooltool tiraua panga, inbe tiyitmaka ene le ilo ete.
Ya in gurana ki mai san le di tooltool le imot tiyepe la gurana ki
parmana.

Inbe so tina le imot yo iken nga, ngan taunu la ya in.

Inbe kanakana ngan ya in lon kaua urata ye dada yo tarantatu
ngan leu.

Inbe ya in ene mai san ke be di tooltool le imot tipayiti ye.”

¹³Ngan tiwou nen a imot, motong la alongo di so matana matana yo
Maro itar di a tiyepe ye malala ki, inbe tiyepe tana pono le tana lono,
inbe tiyepe tiek pono le tiek lono nga, ngan di le imot tiwou nen,

“Ong tool yo kuwur ye kookoowoo ke tool kuto mai yo matan kala
tana mai i le imot i,

in kuye Sipsip Natunu,

ngan angru ngan gurana kiang mai san le ke be amraua pang a
amyitmak emim,

inbe amyeyi emim le ilo ete ke be di tooltool tikamatang ngan
tipayitang ye a ikenen nen le taukan motingi!”

¹⁴Ngan tiwou nen a imot, motong la di so mauredi tina yo pai nga,
ngan tiyei ne, “Moolmool.” Motong la di kuto maimai ke malala ke Maro
tina ngan tigun turudi le du damodi toko tana, inbe tisung pang di yaru
nga.

Sipsip Natunu Ikede Bun Ye Rau Lulungu

6 ¹Ngan akamata so tina ngan a imot, motong la matak kenen ye
Sipsip Natunu tani, inbe ikede bun tina yo limi be ru nga, ngan atu
ki. Inbe alongo so mauredi tina yo pai nga, ngan atu kidi in iwetewete le
kalngana mai dawa ben looloo itara nga, inbe iyei ne, “Ai, kuman!” ²Le
nga be matak gaga, ngan atoo, akamata asara mai ke solanga di tooltool

^k 5:11 Ngan kinkatingi kidi bangabangana ke Maro ngan ilo ete le illoso 100 milion le so.

yo ene oos i, in kookoonoo, inbe ikododo ke dama kiau. Ngan tool yo iwur pono i, in itoko duana ye baene, inbe tikaua koomoo yo ke kutono in panga. Ngan koomoo ki tani in tarkilanga kidi tooltool yo tipatoko ngan tillos di diedi nga. Nen le itaru inbe idada a ila ye patokongo a be nen ngan la illos di diene.

³Ngan ye kene yo Sipsip Natunu ikede bun tina ngan ru ki ye in nga, ngan le alongo so mauredi tina ngan ru ki in iyei ne, “Ai, kuman!”

⁴Motong la akamata oos san mulu ipas a iman pombe i, in kooroonoo dawa ben ei garengana. Inbe tool yo iwur pono in tikaua pul somai ke patokongo panga, inbe tikaua gurana mai panga lapau be du igarung di tooltool ke tana ngan lodi, a be nen ngan tiyepe ye lo silene kidi mulu tiap, bong be katedi malmal a tipatoko inbe tiraumata di diedi.

⁵Ngan ye kene yo Sipsip Natunu ikede bun tina ngan tol ki ye in nga, ngan le alongo so mauredi tina ngan tol ki in iyei ne, “Ai, kuman!” Le nga be matak gaga mulu, ngan atoo, akamata oos mukkana in ikododo ke dama kiau, inbe tool yo iwur pono i, in itoko so ke kaungu moongoo ke so ye baene. ⁶Inbe alongo so dawa ben tool kalngana kataunu ke di so mauredi tina yo pai nga, ngan iwete pang tool tani yo be ipa ye oos a ila be la igarung di tooltool ye pitolo mai i, in nen. Iyei ne, “Ai, pat yo be di tooltool tikap ye urata kootoonoo kidi ye ke atu nga, ngan ke be tiyimi wit^l kanono yo iken ye omai ngan atu ye, too ke be tiyimi bali^m kanono yo iken ye omai ngan tol ye leu. Bong kin kugarung kai olip surunu inbe ran medana yo wain nga, ngan be!”

⁷Motong la ye kene yo Sipsip Natunu ikede bun tina ngan pai ki ye in nga, ngan le alongo so mauredi tina ngan pai ki in kalngana iwete nen, “Ai, kuman!” ⁸Le nga be matak gaga mulu, ngan atoo, akamata oos atu tinini iyoongoo ben matamatenge ikauu mukot, in ikododo ke dama kiau. Ngan tool yo iwur pono in ene la Matenge i, inbe tool yo itoo potai leu ke murini i, in ene la Malala ke Matenge i. Ngan tikap gurana pang di yaru be du tiraumata di tooltool alunu le alunu san dawa ben tipoto di tooltool ke tana i le imot ye budanga pai, lo ngan be tiraumata di tooltool tina ngan budanga atu nga. Nen le ole yaru tiraumata di tooltool ye pul ke patokongo, inbe ye pitolo mai, inbe ye matamatenge mai, inbe ole tiyei di asara gok ke tana i a la tikan di a timmata lapau.

⁹Motong la ye kene yo ikede bun tina ngan limi ki ye in nga, ngan le akamata di tooltool yo tiraumata di ngan kauredi tiyepe kookoowoo ke

^l 6:6 Wit in dingding patunu yo di tooltool tikan ye ke kanakana nga dawa ben kaning. Inbe wit yo iken ye omai atu ngan iye tooltool atu be ikan ye ke atu. ^m 6:6 Bali in dingding patunu yo di tooltool ballingadi tiap ngan tikan ye ke kanakana nga dawa ben pur. Inbe bali yo iken ye omai tol nga, ngan iye kerenge atu tiye di natudi be tikan ye ke atu.

paroranga so pang Maro in parmana. Ngan di tooltool tina ngan muku ngan tiparama betanga ke Maro le imede, inbe tiwetewete bingi dook mata ki pang di tooltool, ngan la le di koi kidi tiraumata di a timmata nga. ¹⁰Ngan le di tooltool tina yo timmata nga, ngan kauredi koodi le mai nen. Tiyei ne, “Tool Mai, ong in kuyei tool kuto mai pang so nga le imot. Inbe ong in taukam busunu le dada kiong yo kutoo ngan moolmool le imot. Ngan ole amyepi le nge, lo ngan be kukarata betanga ke di tooltool ke tana i a kouo kootoomam, inbe kuyemenai di ye yo tiraumatam a rara kiam imati nga?” ¹¹Ngan di tooltool tina kauredi ngan tiwete nen a imot, motong la tikap sousoungu kookoonoo mooloo mooloo pang di atu atu le imot. Inbe tiwete pang di be tinam kasin mulu le lo di koi ke Maro tiraumata di diedi kapala dawa ben yo tiraumata di nga, le kauredi tise pompombe le imot le lo iye kinkatingi kidi ngan. Ngan di diedi tina ngan di kapraingi ke Maro inbe di diedi kapala yo titara lodi medana pang Yesu nga.

¹²Motong la matak kenen ye Sipsip Natunu, inbe ikede bun tina yo limi be atu ki i, ngan le nauningi mai itak, inbe ke iportak le imukku dawa ben wam mukkana iyakala matana nga. Inbe ye kene tani in taudu tinini mai i le imot iportak le ikoro ben rara, ¹³inbe di kanpitiki yo tiken lang katene nga, ngan pumpumbe a tidu tana dawa ben muru mai isikiraia kai pik a puana yo isullungu ngan pumpumbe nga. ¹⁴Inbe lang katene itakmai le dawa ben rau lulungu yo tilulu i, inbe kawal le motmot nga le imot ngan tiyege nedi yo tiken ye, ngan lapau. ¹⁵Motong la di tooltool kuto maimai yo matadi kala tana nga, inbe yo edi maimai nga, inbe di kuto maimai ke di tooltool ke patokongo nga, inbe yo ballingadi nga, inbe yo gurana kidi mai mata nga, inbe poranga tiye di yo poranga tiap nga, ngan di le imot tiko ye agoro le pat maimai ke kawal madini. ¹⁶Motong la di tooltool tina ngan koodi pang di kawal le pat maimai tina ngan nen, “Atoo, kamol si pomam a katarkoo am ye tool yo iwur ye kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai i, in matana, inbe ye kate malmal ke Sipsip Natunu. ¹⁷Katarkoo am, yesoo lal maiyoko kidi yaru in pombe oo, le Maro iye Sipsip Natunu ole tipaposo kate malmal kidi. Ngan nen le sei tool be ole ikodokala i?”

Di Tooltool Ke Isrel Yo 144,000 Nga

7 ¹Le nga so tina ngan pombe a imot, motong la akamata di bangabangana ke Maro pai ngan tikodo ye tana gigini tina yo pai nga. Inbe tiyakala muru pai tina yo ke tana i nga, a be nen ngan muru tina ngan ipa tana pono le tiek pono inbe kai pono be. ²Motong la be matak pang nen, ngan akamata bangabangana ke Maro san mulu ipa ye ni yo ke ipa ye a ise i. Ngan bangabangana tani in itoko so yo be titar tarkilanga ke Maro ilo ye di tooltool ye i. Ngan tarkilanga tani in

ke Maro yo iyepepe nen i. Inbe ya in koonoo le kalngana mai pang di bangabangana pai tina yo Maro ikap gurana pang di be tigarung tana le tiek nga. Ngan le iwete pang di nen, ³“Kin kagarung tana le tiek inbe kai ngan be. Bong iken nen be amtar tarkilanga ilo ye di kapraingi ke Maro kiidi ngan damodi ngan.” ⁴Motong la alongo kinkatingi ke di sema tooltool yo tarkilanga ke Maro iken ye di nga. Ngan kinkatingi kidi tooltool tina ngan ben 144,000 ye rara ke di Isrel tina ngan le imot. ⁵Nen le di tooltool yo titar tarkilanga ke Maro ilo ye di nga,

ngan ye rara ke Yuda ngan tau sangaul be ru,
 inbe ye rara ke Rupen ngan tau sangaul be ru,
 inbe ye rara ke Gad ngan tau sangaul be ru,
⁶ inbe ye rara ke Aser ngan tau sangaul be ru,
 inbe ye rara ke Naptali ngan tau sangaul be ru,
 inbe ye rara ke Manase ngan tau sangaul be ru lapau.
⁷ Inbe ye rara ke Simion ngan tau sangaul be ru,
 inbe ye rara ke Liwi ngan tau sangaul be ru,
 inbe ye rara ke Isakar ngan tau sangaul be ru,
⁸ inbe ye rara ke Sebulen ngan tau sangaul be ru,
 inbe ye rara ke Yosep ngan tau sangaul be ru,
 inbe ye rara ke Bensamen ngan tau sangaul be ru lapau la titar tarkilanga ke Maro ilo ye di nga.

Di Tooltool Malala Mai La Tisung Pang Maro Nga

⁹Ngan akamata so tina ngan pombe a imot, motong la be matak pang nen, ngan atoo, akamata di tooltool alunu le alunu san le ke be tool sa ikinkat di tiap. Di tooltool tina, ngan tipa ke tana maimai nga le imot, le bareme kidi ngan ki ki, inbe kulidi le koodi ngan ki ki lapau. Di ngan tikododo ke dama ke Sipsip Natunu potai pang ye kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai yo matan kala di tooltool nga le imot i. Inbe di tooltool tina ngan tisousou ye sousoungu kookoonoo mooloo mooloo, inbe titoko so ben kautuku raunu ye baedi. ¹⁰Inbe koodi le kalngadi mai nen,

“Maro kiam, ong in kuwur ye kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai,
 inbe ong in kuye Sipsip Natunu la kapamulam ye so dook tiap yo be igarungam i.”

¹¹Motong la di bangabangana ke Maro tina le imot yo tikodo le tiwakaia kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai in ipa ye di kuto maimai ke malala ke Maro, inbe di so mauredi tina yo pai nga, ngan tigun turudi le du damodi toko tana ke dama ke kookoowoo tani, inbe tisung pang Maro. ¹²Tiyei ne,

“Moolmool! Maro kiam, amyitmaka em,
 inbe amyeie em le ilo ete ke be di tooltool tipayiti.

Kanakana ngan ong in lom kaua urata ye dada yo tarantatu ngan leu,
 le amwete lo ponana kiam pong, inbe amraua pong.
 Ong in gurana mai iken yong,
 le kuyei tool kuto mai pang so nga le imot le iken nen le taukan motingi.
 Moolmool!”

¹³ Motong la di kuto maimai tina ngan atu itorau nen, “Ai, di tooltool yo tisousou ye sousoungu kookoonoo mooloo mooloo nga, nga di sema? Inbe di ngan tipa ke ngai?”

¹⁴ Le nga araua torungu ki nen, “Tool mai, au i lok galanga ye di tiap sa, bong ong in la o lom galanga i.”

Motong la iyei ne, “Nga di tooltool tina yo muku ngan tiyepe a lal dook tiap ke touanga pombe pang ye di ngan tisolo masngana mai ye di koi kidi ngan nanga. Di ngan tingas sousoungu kidi ye rara ke Sipsip Natunu ngan la le sousoungu kidi ikoko nen nga. ¹⁵ Nen le

‘tikodo dama ke kookoowoo ke burungu ke Maro,
 inbe ye ke le bong tina yo kanakana nga,
 ngan tiyepe ye bareme mai ke sungunu ki, inbe tiyei urata ki.
 Inbe tool tani yo iwur ye kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai i,
 in ole iyepe kataunu ye di,
 inbe matan kala di dawa ben tareke tinana ipatur di natunu nga.

¹⁶ Nen le o ke be pitolo di mulu tiap,
 inbe moorook di mulu tiap lapau.

Ngan ke o ke be isini di le tinidi iyes mata mulu tiap,
 inbe so sa yo be iyesnai di a be igarung di, ngan tiap lapau.

¹⁷ Ole nen, yesoo Sipsip Natunu yo ikodo kataunu ke ni yo kookoowoo ke tool kuto mai iken ye i,
 in ya la be matan kala di dawa ben tool dook mata yo be matan kala di sipsip ki i.

Ngan ya la be irara di a tila ye ran gumono yo be ikaua yepongo dook mata yo taukan motingi i, in pang di i.

Inbe Maro ole imus matadi surunu yo irar a isi nga le imot, le o ke be lodi modoko mulu tiap.”

Sipsip Natunu Ikede Bun Yo Limi Be Ru Ki I

8 ¹ Ngan ye kene yo Sipsip Natunu tani in ikede bun tina ngan limi be ru ki ye in nga, ngan le malala ke Maro in ni kisirbe ye manga mooloo kasin.” ² Motong la akamata di bangabangana ke Maro limi be ru tina yo tikodo dama ke Maro nga, ngan tikap tauru atu le iye di.

ⁿ 8:1 Ngan manga mooloo kasin in dawa ben ‘aua’ atu in kapala ki.

³Inbe bangabangana ke Maro san in iman le man ikodo potai pang ye kookoowoo ke paroranga so pang Maro in gigini. Ngan kookoowoo ke paroranga so tani in tikarata ye gol a ikodo dama ke kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai tani. Inbe bangabangana tani in itoko ruku yo tikarata ye gol i, inbe tikap kaiye kai surunu yo kini ki dook mata ngan panga, a be nen ngan iyei paroranga ye le ipa ye pataraungu ke di tooltool ke Maro nga le imot. ⁴Ngan so tina yo iken ye baene nga, ngan iti du ye kookoowoo ke paroranga so le kutana ipa ye pataraungu tina ngan ilo pang ye Maro. ⁵Motong la bangabangana ke Maro tani, in ikaua ruku tani in la ipaponi ye ei ke kookoowoo ke paroranga so pang Maro i, inbe ikatte a idu pang tana. Ngan tina yo ikatte a idu tana nga, ngan le looloo itara le ni mai i le imot rutunu ye, inbe kili itai, inbe nauningi itak lapau.

Di Bangabangana Ke Maro Pai Timai Tauru

⁶Motong la di bangabangana ke Maro limi be ru tina yo titoko tauru atu atu nga, ngan tikarata di a be timai tauru kidi tina. ⁷Ngan nen le bangabangana ke Maro yo imuku i, in imaia tauru ki, ngan le ki somai imol, bong ki tani in patunu maimai inbe imede dawa ben madamada. Inbe ye kene tani in ei yo tipargarungraii ye rara in tikatte le imagirigiri a idu pang tana pono. Ngan le igarungu tana i nin la nin le dook tiap san dawa ben tipoto tana le imot le iyei patol nga, ngan le pattu ngan ei ikan le ipa ye kai ki le imot. Inbe dingding raunu yo ilala nga, ngan ei ikan le imot lapau.

⁸Motong la bangabangana ke Maro tina ngan ru ki, in imaia tauru ki, ngan le so dawa ben kawal somai atu yo ei ikanen ye i, in tikatte le idu tiek lono. Nen le igarungu tiek mai san dawa ben tipota le iyei patol nga, ngan le pattu ngan iptak le iyei ben rara, ⁹le so matana matana yo tiyepe ye nga, ngan timmata, inbe ookoo maimai yo tikooi ye nga, ngan iraumere di le imot lapau.

¹⁰Motong la bangabangana ke Maro tina ngan tol ki, in imaia tauru ki, ngan le kanpitiki somai atu yo ikan le ilolo dawa ben sul i, in imol ke lang katene a idu le du tukbe ye ran yo maimai nga inbe ye ran gumono yo maimai tiap nga, ngan podi lapau. ¹¹Ngan kanpitiki tani in ene la Bar Malingene i, inbe idu tukbe ngan le igarung ran tina ngan alunu san. Le ran tina ngan dawa ben tipoto le iyei patol nga, ngan pattu la iyei le imaling le dook ke yinungu tiap nga. Nen le di tooltool alunu kaiye la timmata ye ran tani yo malingene in nga.

¹²Motong la bangabangana ke Maro tina ngan pai ki, in imaia tauru ki, ngan le ke kapala ki in ikan mulu tiap, bong iptak le iyei ben todo. Nen le ke tani in ikan dook tiap dawa ben tipota le iyei patol nga, ngan le pattu ngan ikan tiap. Ngan nen le ke yo isini muntu le du rrai, in isini

dawa ben muku nga tiap, bong dawa ben tipoto lal yo be ke isini ye nga le iyei patol, ngan le pattu ngan isini tiap. Inbe gaongo leu, taudu kapala le ipa ye di kanpitiki kapala ngan tikan mulu dawa ben muku ngan tiap lapau. Nen le kene yo be tikan ye in nga, ngan ke be tikan bong mooloo le du muntu ngan tiap lapau.

¹³ Motong la be matak lo pang ete, ngan akamata bangabangana ke Maro atu yo iro meneng lang katene ete ni, in alongo kalngana koonoo le mai nen, “Atoo! Atoo! Atoo, di tooltool yo tiyepe tana pono nga, ngan ole tikaua urata moonoo masngana dook tiap, yesoo di bangabangana ke Maro tol yo tiyepe go ngan la be timai porai tauru kidi nga.”

Bangabangana Ke Maro Tina Yo Limi Ki I, In Imaia Tauru Ki

9 ¹ Motong la bangabangana ke Maro tina ngan limi ki, in imaia tauru ki, ngan le akamata kanpitiki atu yo imol ke lang katene a idu tana koot i. Ya in tikaua so ke pamedenge dada panga be matan kala dada ke tana gumono yo yoorongi pang lopo a idu le taukan launu i. ² Motong la ye kene yo kanpitiki tani, in iso dada ke tana gumono tani nga, ngan le so kutana ikut a pombe ke gomo lono a ise dawa ben ei somai kutana nga. Bong so kutana tani, in ikolomuk le ikut a ilo ngan le iwonokala ke le lang le ni ikolomuk ye. ³ Inbe sis maimai tipas ye so kutana tani a tidu tana. Motong la Maro ikap gurana pang di a be nen ngan tikanen di tooltool dawa ben dongo tinana ke tana i. ⁴ Inbe Maro iwete pang di be tigarung dingding le kai le so kapala yo isupsup a iken tana pono ngan be, bong be tikanen di tooltool yo tarkilanga ke Maro iken ye damodi tiap nga. ⁵ Ngan gurana yo tikap nga, ngan ke be tiraumata di tooltool tina a timmata, ngan tiap, bong be tikap masngana pang di leu ye taudu limi. Ngan masngana tina yo be tikap nga, ngan ole dawa ben tool yo dongo tinana ikani ngan le ikanamaia masngana mai mata i. ⁶ Nen le ye kene tani yo be di sis tina ngan tikanen di ye in nga, ngan di tooltool tina ngan ole lodi be le timmata, bong ngan tiap, matenge ole ikoo ye di. Inbe ole tikapye be timmata lapau, bong o ke be timmata tiap.

⁷ Motong la akamata di sis maimai tina ngan dawa ben oos yo tika rata di a be tila pang ye patokongo nga. Ngan so yo tikur ye kutodi nga, ngan dawa ben koomoo ke kutodo yo tika rata ye gol nga. Inbe matadi nga, ngan dawa ben di tooltool. ⁸ Inbe kutodi raunu, ngan mooloo mooloo dawa ben ke di garup nga. Inbe dongadi, ngan mooloo mooloo inbe matana dawa ben ke asara gok yo ene laion i. ⁹ Inbe so yo tisousou ye a iyakala katedi nga, ngan so medana yo tika rata pang patokongo nga. Inbe balidi, ngan rutunu dawa ben di oos budanga yo tidada a tiyolo koror kidi a tiparsuk be tila ye patokongo mai ngan le ni rutunu ye di nga. ¹⁰ Inbe idi yo iken ke laudi matana nga, ngan matana dawa ben ke dongo tinana, inbe gurana iken ye ke be tikap masngana pang di tooltool ye

taudu limi. ¹¹Inbe bangabangana ke tana gumono yo taukan launu in ya la iyei tool kuto mai pang di sis maimai tina i. Ngan ye Ibru koodi ngan tiwete ene ye Abadon, inbe ye Girik koodi ngan tiwete ene ye Apolion. Le betanga tina yo tiwete ye Ibru le Girik koodi nga, ngan punu ben Tool Ke Garungunu So.

¹²Ngan so tina yo be pombe nga, ngan akamata a imot le urata moonoo masngana dook tiap tina ngan atu la iman a ila koot i, inbe ru mulu la be ole pombe mur nga.

Bangabangana Ke Maro Tina Yo Limi Be Atu Ki I, In Imaia Tauru Ki

¹³Motong la bangabangana ke Maro tina ngan limi be atu ki, in imaia tauru ki, ngan le alongo tool kalngana pombe kataunu ke sipi pai tina yo ke kookoowoo ke paroranga so pang Maro nga. Ngan kookoowoo tani in tika-rata ye gol, inbe ikodo dama ke Maro. ¹⁴Inbe tool kalngana tani in iwete pang bangabangana ke Maro tani yo itoko tauru in nen, “Ai, kupolo di bangabangana pai yo tipau di a tiyepe potai pang ye ran somai yo ene Yupritis ni a tila.” ¹⁵Motong la bangabangana ke Maro tani in ipolo di bangabangana pai tina a iyege di a tila. Ngan di bangabangana pai tina ngan muku ngan tipanat nen a tiyepe, inbe tinam le lo tigoro lal ke ke le taudu le rai tani yo Maro itaru be ole tiruwu di ye i. Le tina timadit a tila be la tiraumata di tooltool ke tana i a timmata. Ngan di tooltool yo be tiraumata di nga, ngan alunu san le dawa ben tipoto di tooltool nga le imot ke tana i le tiyepe ye budanga tol, ngan le budanga atu in tiraumata di le imot. ¹⁶Inbe alongo tiwete kinkatingi ke di tooltool ke patokongo kidi yo tiwur oos pono nga, ngan kinkatingi kidi ilo ete san.^o

¹⁷Inbe di oos tipa ye di tooltool yo akamata di ye mianga kiau ngan nen: So medana yo tisousou ye a iyakala katedi, ngan kooroonoo inbe yoongoonoo ben lama koossoonoo, inbe yoongoonoo lapau dawa ben pat yo ene salpa i.^p Inbe di oos tina, ngan kutodi dawa ben asara gok malmalini yo ene laion i, inbe ei ipa ye so kutana inbe pat salpa yo ikini biana nga, ngan tipas ye koodi a isi pang tana. ¹⁸Ngan so dook tiap tol tina yo tipas ye di oos koodi nga, ngan le tiraumata di tooltool a timmata. Nen le di tooltool tina yo tiraumata di nga, ngan alunu san dawa ben tipoto di tooltool nga le imot ke tana i le tiyepe ye budanga tol nga, ngan le budanga atu in ei ipa ye so kutana inbe pat salpa yo ipas ye koodi, in iraumata di le imot. ¹⁹Ngan di oos tina, ngan gurana kidi ke raumatenge di tooltool iken ye koodi inbe ye idi lapau, yesoo idi matana ngan dawa ben moto kutono le gurana kidi ke be tikan di tooltool a tigarung di ye lapau.

^o 9:16 Ngan kinkatingi kidi tooltool ke patokongo tina ngan ilo ete san ben 200 milion.

^p 9:17 Ngan salpa in pat yoongoonoo dawa ben kai raunu sulngana, inbe ikini biana.

²⁰Bong di tooltool kapala yo so dook tiap tol tina ngan tiraumata di tiap nga, ngan tiportak lodi a be nen ngan tiwala muridi pang dada dook tiap kidi yo tiyei ngan tiap. Di ngan titu ye sungunu pang di so sadi inbe kai padodo yo di tapdi tikarata di ye baedi nga. Ngan nen le so tina yo tisung pang di nga, ngan tikarata di ye gol le silba le baras le pat le kai leu, le ke be tikamata ni, too tilongo betanga, too tipa tana, ngan tiap. ²¹Inbe di tooltool tina, ngan tiportak lodi ye dada dook tiap kidi ke raumatenge di tooltool, le dada ke pidipidi, inbe dada ke bauk, le dada ke pinnau, ngan tiap lapau.

Bangabangana Ke Maro Ikaua Rau Lulungu Kase Pang Yowan A Ikani

10 ¹Motong la akamata bangabangana ke Maro san mulu yo gurana ki mai san i, in ipa ke malala ke Maro a isi. Ngan bangabangana tani in iduku tinini mai i le imot ye eng tene, inbe gannui atu ikodo ke kutono pono. Inbe damono in isallin dawa ben ke isini nga. Inbe kene, ngan ei ikan le ilolo ye dawa ben ei ikana kai kaini a ilo pang ete nga. ²Ngan bangabangana tani in itoko rau lulungu kase yo tiperenaii in ye baene, inbe ipadu kene oonoo in le du tukbe tiek pono, inbe ipadu kene ngas in le du tukbe tana pono. ³Motong la koonoo le kalngana mai dawa ben asara gok yo laion in ingirir nga. Ngan ye kene yo koonoo ye in nga, ngan le looloo limi be ru titara a tiraua koonoo le kalngadi dawa ben di tooltool tiwetewete nga. ⁴Inbe ye kene yo looloo tina ngan tiwetewete ye in nga, ngan lok be le awodo betanga kidi yo tiwetewete nga. Bong ngan alongo tool atu koonoo ke malala ke Maro nen, “Betanga yo looloo limi be ru tiwete nga, ngan kupataukala le iken yong leu, inbe kin kuwodo ilo ye rau be.”

⁵Motong la akamata bangabangana ke Maro tani yo ikodo tiek le tana pono i, in iyitmaka baene oonoo a ilo pang ye malala ke Maro. ⁶Inbe iwete moolmool le ete ye tool tani yo iyepepe nen le taukan motingi i, in ene. Ya in tool tani yo itar lang le tana inbe tiek le so tina le imot yo iken ye di nga. Ngan le iwete nen, “Lal imot oo, le ke be tanam mulu tiap! ⁷Bong ye kene yo be bangabangana ke Maro yo limi be ru ki i, in imaia tauru ki nga, ngan ole Maro iyei so tina yo lon ikaua urata ye a betanga ki iken sollono go nga. Ngan ole kanono pombe moolmool dawa ben tina yo iwete pang di kapraingi ki yo di Maro koonoo nga.”

⁸Motong la tool kalngana tani yo alonga ipa ke malala ke Maro a isi i, in iwete pau pattu mulu nen, “Kula ye bangabangana ke Maro yo ikodo tana le tiek pono ni a la kouo rau lulungu yo tiperenaii a iken ye baene ni.”

⁹Le nga ala ye bangabangana ke Maro tani a la ator be ikaua rau lulungu kase tani in pau. Ngan le iwete pau nen, “Kouu a koni, ngan ole koom lono isil ye dook mata dawa ben bagil surunu, bong kapom lono ole iparpilong ye.”

¹⁰Ngan akaua rau lulungu kase tani ye bangabangana ke Maro in baene a akani, ngan kook lono isil ye dook mata san dawa ben bagil surunu. Bong kene yo atona ye in nga, ngan le kapok lono iparpilong ye dook. ¹¹Motong la tool atu koonoo pau mulu nen, “Nga ole kouo Maro koonoo mulu a la kuwete betanga ki ye so yo be pombe pang ye di tooltool ke tana maimai nga, inbe di tooltool yo kulidi le koodi ki ki nga, inbe di tooltool yo tiyei kuto maimai pang tana yo maimai ngan le imot nga.”

Di Maro Koonoo Ru Timmata Motong La Timadit Mulu

11 ¹Motong la tikaua kai dundunngana dawa ben koro medana ke touanga so in pau, inbe tool atu iwete pau nen. Iyei ne, “Kula la kurouo bareme mai ke sungunu pang Maro le ipa ye kookoowoo ke paroranga so pang Maro ni, inbe kukinkat di tooltool yo tisung pang Maro ye bareme mai tani nga lapau. ²Bong ni ke gaongo yo iken koongoo lono ke diki i, in kin kuroua be, yesoo ni in iken pang di tooltool yo tipa ye rara ke di Yuda tiap nga. Ngan di la be man tiyirngana malala mai Yerusalem^q yo Maro ipootoo panga ya taunu i, in ye taudu sangaul pai inbe balana ru nga. ³Bong ye kene tani in ole akaua gurana mai pang di tooltool kiau ru, a be nen ngan tikaua Maro koonoo a tiwetewete betanga ki pang di tooltool. Di suru tina ngan ole tisousou ye sousoungu ke lo modoko, inbe la tiwetewete betanga ki ye ke tina yo 1,260 nga.”

⁴Di ngan dawa ben kai olip ru^r inbe sul ru yo tikodo dama ke Tool Mai yo matan kala tana mai i le imot i. ⁵Ngan kumata le be koi kidi sa tikapye be tigarung di nga, ngan ole ei ipas ye koodi a ikan di le imot le tiyei kawa koonoo. Le in dada tani yo sei tooltool be igarung di ngan tiraumate ye i. ⁶Inbe di tooltool ru tina, ngan gurana kidi mai lapau ke be tilele ki, a be nen ngan imol tiap ye kene yo be tikaua Maro koonoo a tiwetewete betanga ki ye i. Inbe di ngan gurana kidi lapau ke be tiwete ngan ole ran le tiek tina ngan le imot iportak le iyei ben rara. Inbe kumata le lodi be tiyei so matana matana sa dook tiap mulu yo ke be igarung di tooltool ke tana i a be timmata nga, ngan ole tiyei leu.

⁷Inbe ye kene yo yaru tiwetewete betanga ke Maro a imot ye in nga, ngan asara gok dook tiap tani yo iyepe tana gumono yo taukan launu i, in ole ipas a ise be se irau di tooltool ru tina. Ngan gurana ki mai le ole illos di le iraumata di a timmata. ⁸Inbe yaru bobodi ole sila iken sokorai

^q 11:2 Betanga tani yo ‘tiyirngana malala mai Yerusalem’ i, in lono nen. Ngan di tooltool tina ngan ole tidada di tooltool yo tiyepe ye malala mai Yerusalem, ngan podi. Nen le ole tigarung di le tisoalo moonoo ye taudu sangaul pai inbe balana ru. ^r 11:4 Di tooltool ru tina, ngan dawa ben kai olip ru, yesoo di tooltool tikap olip surunu inbe tipaling ilo ye sul kidi inbe tilanga a tikamata ni ye.

dada katene ke malala mai tani yo muku ngan tipatoto Tool Mai kidi yaru lo kai palasingi kaini ye i. Ngan in malala mai tani yo tikatte betanga ye be ene Sodom inbe Isip i. ⁹Nen le bobodi ole sila iken nen a di tooltool tina ke tana maimai nga le imot yo kulidi le koodi ngan ki ki inbe bareme kidi ngan ki ki lapau nga, ngan ole tikamata bobodi a koodi tada pang di ye ke tol inbe ke san in kapala ki. Bong di ngan o ke be timalum pang di tooltool sa a tikap di dook la tikelmai di, ngan tiap. ¹⁰Inbe ye kene tani in di tooltool le imot ke tana i ole lodi ponana ye yo di tooltool ru tina ngan timmata koot nga. Le tina ole tiyei mailang a tikan be tisiki, inbe tiyawa so ye lo ponana kidi pang di diedi kapala, yesoo di Maro koonoo ru yo tikap masngana dook tiap pang di tooltool le imot yo tiyepe ye tana i nga, ngan timmata oo.

¹¹Bong be ke tol inbe ke san in kapala ki tina ngan iman a ila nga, ngan Maro ole iwanga Amunu a ilo lodi a be nen ngan iyei di le timaur mulu a timadit le lo tikodo. Nen le di tooltool yo koodi tada pang di nga, ngan ole titattadai dook. ¹²Lo ngan be di tooltool ru tina ngan ole tilongo tool atu kalngana koonoo le mai ye malala ke Maro a isi in iwete pang di nen, “Angru kase ete me e ni.” Ngan nen le ye kene yo di koi kidi koodi tada pang di a matadi ikenen ye di nga, ngan eng tene ole isi iduk di, inbe ikap di a tilo pang malala ke Maro. ¹³Inbe ye kene tani yo be yaru tilo ye in nga, ngan ole nauningi mai itak le igarungu malala mai tani in madini atu, inbe madini limi be pai la be iken nga. Bong nauningi tani in ole iraumata di tooltool alunu san le kinkatingi kidi ngan tau limi be ru. Nen le di diedi kapala yo be timmata tiap nga, ngan ole titattadai le tiyeie Maro yo iyepe ete ni, in ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti.

¹⁴Ngan so tina yo be pombe nen nga, ngan akamata a imot le urata moonoo masngana dook tiap yo ru ki i, in naii la iman a ila i, inbe tol ki yo be ipa mur i, in mooloo tiap ole pombe.

Bangabangana Ke Maro Tina Yo Limi Be Ru Ki I, In Imaia Tauru Ki

¹⁵Ngan akamata so tina ngan a imot, motong la bangabangana ke Maro tina yo limi be ru ki i, in imaia tauru ki, ngan le di tooltool kalngadi tiwetewete le maimai ye malala ke Maro a isi, inbe tiwete nen. Tiyei ne, “Lal yo be di tooltool kapala matadi kala di tooltool ke tana i le imot ye i, in imot oo. Inbe nookoot nga Tool Mai Maro iye Kirisi yo ya taunu ipootoo panga i, in yaru la be matadi kala di tooltool nga le imot le iken nen le taukan motingi i.” ¹⁶Motong la di kuto maimai sangaul ru be pai yo tiwur dama ke Maro ye kookoowoo kidi ke burungu nga, ngan tigun turudi le du damodi itoko tana, inbe tisung pang Maro nen. ¹⁷Tiyei ne,

“Tool Mai Maro, gurana kiong mai san le illos gurana ke so nga le imot.

Ong in kuyepe mukot ye kene yo so nga le imot pombe tiao nga,
inbe nookoot nga kuyepepe nen lapau.

Am nga amwete lo ponana kiam pong,
yesoo ong in kupaposo gurana kiong yo mai san i,
le nookoot nga be matam kala di tooltool nga le imot.

¹⁸ Ngan di tooltool ke tana mai i le imot nga, ngan katedi malmal,
le ole kupaposo kate malmal kiong lapau.

Nookoot nga lal yo be kukarata betanga ke di tooltool yo timmata
koot nga, in pombe oo.

Nen le nookoot nga i lal tani yo be kop balingi dook mata pang di
tooltool kiong yo edi maimai inbe edi maimai tiap nga, ngan ye
urata kootoonoo kidi.

Ngan nen le ong in ole kop balingi dook mata pang di kapraingi
kiong yo tikaua koom a tiwete betanga kiong pang di tooltool
nga,

inbe pang di tooltool yo tiyitmaka em nga, ngan lapau.

Inbe nookoot nga i lal tani yo be kugarung di tooltool yo tigarung so
ke tana in naiti."

¹⁹ Di tooltool maimai ke Maro tina ngan tiwetewete nen a imot,
motong la akamata dada ke bareme mai ke sungunu pang Maro yo iken
ye malala ki i, in koon panganga. Inbe koror tani yo muku ngan Maro
ipamede betanga pang di Isrel le betanga tina ngan iken ye i, in ikenen
mallangana. Ngan ye kene tani in kili itai, inbe looloo itara le ni mai i le
imot rutunu ye, inbe nauningi itak, inbe ki somai imol, bong ki tani in
patunu maimai inbe imede dawa ben madamada.

Garup Iye Moto Dook Tiap

12 ¹ Ngan akamata so tina ngan a imot, motong la be matak lo
mulu, ngan le atakrai ye mos maiyoko san mulu yo pombe ye
lang katene i. Ngan mos tani in akamata garup atu, inbe sousoungu yo
isousou ye in ke matana, inbe taudu iken ke kene parmana. Inbe koomoo
yo iken ye kutono i, in kanpitiki sangaul be ru iken ye lapau. ² Inbe garup
tani in kapono, bong ikapye be ipasui le nga imassingi, inbe itang le
mai. ³ Motong la be matak pang nen, ngan atoo, akamata mos san mulu
pombe ke lang katene, ngan le akamata moto kooroonoo somai atu.^s
Ngan moto tani in kutono limi be ru, inbe sipi ki sangaul. Inbe koomoo
ke kutono limi be ru yo itar lo kutono nga, ngan dawa ben kidi tooltool
kuto maimai yo matadi kala tana maimai nga. ⁴ Ngan moto tani in ini
ikaruru di kanpitiki alunu san ke lang katene a ikatte di tidu tana. Ngan

^s 12:3 Ngan moto tani in somai inbe malmalini lapau. Inbe moto tani tigasa be ikan di
tooltool ye ei yo ipas ye koonoo i.

di kanpitiki alunu tina ngan ben tipoto di le tiyei budanga tol, motong la budanga atu in la ikatte a idu tana i. Motong la ilo ikodo dama ke garup tani yo be ipasui i, inbe inamu be le ipasuiu natunu tani in nga, ngan ole palbe leu be ikani a itona le ipa ye kerana. ⁵Motong la garup tani in be ipasui ngan le ipasuiu natunu tamoto. Inbe kase tamoto tani in ole itoko so dawa ben koro medana ye baene a iyei tool kuto mai pang di tooltool ke ni mai i le imot. Bong kene yo tinana ipasuiu ye in nga, ngan le di bangabangana ke Maro tipasnaki palbe leu a ilo pang ye Maro ye ni yo kookoowoo ki ke burungu iken ye i. ⁶Inbe garup in ikoo a ila la iyepe ye ni sorrakene yo Maro ikarata panga i, a be nen ngan di bangabangana ke Maro matadi kala, inbe tikapraii ye ke 1,260.

⁷Ngan garup tani in ikoo a ila, motong la patokongo mai pombe ye malala ke Maro. Nen le Maikel iye di bangabangana ki la tiraua moto, inbe moto tani in iye di bangabangana ki tiportak a tiye di tipatoko lapau. ⁸Bong ngan moto tani in taukan gurana, nen le iye di bangabangana ki tiyege ni kidi yo iken ye malala ke Maro i, ⁹inbe Mikel iye di bangabangana ki tikatte moto tani in a idu tana. Ngan ya in moto tani yo mukot yege ngan iyepe i, inbe ya in ene la Satan i. Inbe ya la tool kuto mai kidi so sadi, inbe tool ke be ikap lungunu ye di tooltool ke tana mai i le imot i. Nen le ya la tikatte le ipa ye di bangabangana ki a tidu tana i.

¹⁰Motong la alongo tool atu kalngana koonoo le mai ye malala ke Maro a isi inbe iwete nen,

“Nookoot nga gurana ke Maro kiidi in pombe la mallangana oo.

Ngan ye gurana ki tani in la le ikap di tooltool ki a ipamulu di ye so dook tiap yo be igarung di i,

inbe man igaua di le imot a be matan kala di.

Inbe ikaua gurana mai pang Kirisi a be nen ngan iyei tool kuto mai pang so nga le imot,

yesoo tool yo isopo koonoo pang di diede la Maro kiidi matana ye ke le bong i, in tikatte a idu tana oo.

¹¹Bong di diede tina ngan tikodo le timede a tillosi

ye gurana ke rara ke Sipsip Natunu yo imati ye kai palasingi i, inbe ye betanga ki yo tiweteweta pang di tooltool i.

Di ngan lodi pang yepongo kidi ke tana in mai mata tiap, inbe titattadai ye yo be timmata, ngan tiap lapau.

¹²Ngan nen le ong malala ke Maro,

inbe ang di tooltool le imot yo kayepe ye malala tani in nga, ngan lomim ponana.

Bong atoo, ong tana inbe ong tiek, kin kakamatang dook leu, yesoo tool kuto mai kidi so sadi la isila pang yang in.

Ngan ya in katen malmal mai san,

yesoo lon galanga nen be lal ki in mooloo mata tiap.”

¹³Yeisa be moto tani in ikamata ben ya in tikatte a idu tana nga, ngan le inini garup tani yo ipasuiu kase tamoto i. ¹⁴Bong garup tani in tikap man kamoko balini ru panga a be nen ngan iro le ila ye ni sorrakene yo Maro ikarata panga i, a be la iyepe ni mooloo ye moto tani, inbe di bangabangana matadi kala a tikapraii ye rai kerana tol inbe rai san in kapala ki. ¹⁵Motong la moto tani in ilunaia ran ye koonoo le dawa ben oongoo mai idu ye moolooi a itoo garup tani be du ikauu a be nen ngan idadup a imata. ¹⁶Bong ngan tana ilono garup tani a perbe le koon panganga, inbe itono ran tani in. ¹⁷Nen le moto tani in ikap malmal panga le ila be la ipamaditi malmal pang di natunu kapala nga le imot. Di natunu nga, ngan di tooltool tina yo titoo betanga ke Maro inbe tikodo le timede ye betanga moolmool ke Yesu nga. ¹⁸Motong la moto tani in sila ikodo ululu pono tiek.

Asara Gok Dook Tiap Ipas Ke Tiek Lono A Ise

13 ¹Motong la akamata asara gok dook tiap atu in ipas ke tiek lono a ise. Ngan asara gok tani in kutono limi be ru, inbe sipi ki sangaul la ikodo ye kutono tina ngan. Inbe koomoo ke kutono yo dawa ben kidi kuto maimai ngan iken ye sipi ki tina atu atu nga. Inbe tiwodo ene ilo ye kutono tina ngan le imot, bong ene tina atu atu ngan betanga dook tiap ke kan pasemenge Maro. ²Inbe asara gok tani yo akamata i, in matana ben pusi gok somai yo tiwete ene ye lepet i.^t Inbe kene nga garagarana leu be kukunu mooloo mooloo dawa ben asara gok san yo ene bia i.^u Inbe koonoo somai be dongana mooloo mooloo ben laion. Inbe asara gok tani, in moto ikaua gurana ki panga, a be nen ngan ikaua nene a iwur ye kookoowoo ki ke burungu, inbe iyei tool kuto mai pang di tooltool ke tana i. ³Inbe asara gok tani in kutono atu in ben tisomate a imata nga, bong monongo ki tani in imap a dook mata oo. Nen le di tooltool le imot ke tana i titakrai inbe titoo. ⁴Di tooltool le imot tikamata ngan lodi galanga ye nen, be moto la ikaua gurana ki panga i. Le nga tisung pang moto tani, inbe tisung pang asara gok tani in lapau. Nen le tiyitmaka ene a tiwete nen, “Sei tool dawa ben asara gok i? Inbe sei tool be ole iye asara gok tani tipatoko ngan le illosi i?”

⁵Motong la Maro imalum pang asara gok tani be ya taunu koon payiti ye betanga ki, inbe ikan paseme Maro. Inbe Maro imalum panga be ipapos gurana ki yo be iyei urata ki ye nga, ngan ye taudu sangaul pai be balana ru. ⁶Le nga asara gok tani in imadit tina le ikan paseme Maro, inbe iwete mur ye Maro ipa ye malala ki yo iyepe ye i, in ene.

^t 13:2 Ngan lepet in dawa ben pusi, bong kanono maiyoko le ke be irau di asara kapala a ikan di. ^u 13:2 Ngan bia in kukunu mooloo mooloo le ikal dawa ben ga dongo ki.

Inbe iwete mur ye di bangabangana ke Maro le di tooltool ki yo tiyepe ye malala ki nga, ngan lapau. ⁷Ngan nen le gurana ki mai ke be ipamaditi patokongo ye di tooltool ke Maro ngan ole illos di ye patokongo nga. Inbe Maro imalum panga lapau be iyei tool kuto mai pang di tooltool ke tana maimai nga le imot. Ngan di tooltool tina ngan bareme kidi ngan ki ki inbe koodi le kulidi ngan ki ki lapau. ⁸Inbe di tooltool le imot ke tana i nga, ngan ole tisung pang asara gok tani. Bong di tooltool yo tiwodo edi ilo ye rau ke yepongo dook mata nga, ngan ole tisung panga tiap. Ngan rau tani, in rau ke Sipsip Natunu yo muku ngan tiraumate a imata i. Inbe ye kene yo Maro itar so nga le imot a pompombe tiao nga, ngan tiwodo di tooltool tina yo be tikaua yepongo dook mata yo taukan motingi i, in edi ilo ye. ⁹Nen le sei tool be talngana nga, ngan itar talngana dook a ilongo betanga yo nga. ¹⁰Kumata le tool be Maro ipootoo be ilo rumu dook tiap ke di talnga dikidiki lono nga, ngan ole ya la be tikauu a titaru lo rumu dook tiap tani in lono i. Inbe kumata le tool be Maro ipootoo be tiraumate ye pul ke patokongo nga, ngan ole ya la be tiraumate ye pul a imata i. Ngan nanga, kumata be dada yo nen ngan pombe nga, ngan di tooltool ke Maro ngan o ke be tiwala muridi panga tiap, bong tikodo le tutube a tisoloo urata moonoo yo be pombe pang ye di nga, inbe tiparama lodi medana yo titaru panga i.

Asara Gok Dook Tiap Ipas Ke Tana Lono A Ise

¹¹Motong la akamata asara gok dook tiap san mulu, in ipas ke tana lono a ise. Ya in sipi mitiap ru pombe ye kutono dawa ben ke sipsip natunu nga, bong betanga ki yo iwete ngan dawa ben ke moto yo iwetewete nga. ¹²Ngan ya in ikaua asara gok yo imuku in nene, inbe itoko gurana mai ki le imot. Nen le iwete le gurana pang di tooltool yo tiyepe ye tana i nga, ngan a tisung pang asara gok san yo imuku i. Inbe ya in asara gok tani yo moonongoo ki maiyoko ke be imata ye i, bong ngan imap a dook mata mulu oo. ¹³Inbe asara gok tani yo ipa mur i, in iyei mos maimai matana matana a iyei ben tarkilanga panga. Ngan mos tina ngan atu yo iyei i, in iyeie ei le imol ke lang katene a isi tana le di tooltool le imot tikamata ye matadi. ¹⁴Ya in ikaua asara gok dook tiap yo imuku i, in nene, nen le iyei mos matana matana ye gurana ki yo mai san i. Le ye dada yo iyei nen i, in le ikaua lungunu ye di tooltool ke tana i. Ngan nen le iwete pang di be tikaara kai padodo atu le dawa ben asara gok yo imuku in kanningana, a be nen ngan tisung panga. Ngan asara gok tani, in muku ngan tiso ye pul ke patokongo, bong ngan imata tiap nga imaurur go. ¹⁵Inbe asara gok tani yo ipa mur i, in gurana mai iken ye, le imaia amunu ilo ye asara gok yo imuku in kanningana ngan le imaur a iwetewete. Nen le kai padodo tani in imadit a iwete be di tooltool yo tisung panga tiap nga, ngan tiraumata di a timmata. ¹⁶Inbe

iwete be titara tarkilanga ki ilo ye di tooltool le imot baedi oonoo inbe ye damodi lapau. Nen le titar tarkilanga tina ye di tooltool yo edi maimai le edi maimai tiap nga, inbe di tooltool yo ballingadi le ballingadi tiap nga, inbe di tooltool yo poranga le poranga tiap nga, ngan lapau. ¹⁷Nen le kumata be tool yo taukan tarkilanga ke asara gok be iken ye nga, ngan o ke be iyimi so ye di tooltool kapala tiap, inbe di tooltool kapala o ke be tiyimi so ki, ngan tiap lapau. Ngan tarkilanga tani in ene iken ye, too kinkatingi ke ene iken ye.

¹⁸Ngan nanga, kumata tool be lon ikaua urata ye dada yo dook mata nga, inbe lon galanga dook nga, ngan ke be lon ikaua urata ye kinkatingi ke asara gok ngan dook, yesoo kinkatingi ki tina ngan kinkatingi ke tool atu. Le kinkatingi tina ngan la 666 nga.

Sipsip Natunu Iye Di Tooltool Ki Yo 144,000 Nga

14 ¹Motong la be matak pang nen, ngan akamata Sipsip Natunu iye di tooltool alunu ben 144,000 la tikododo kawal Saion^v pono nga. Di tooltool tina ngan muku ngan tiwodo Sipsip Natunu iye Tamana edi ilo ye damodi. ²Inbe alongo so mununu ke malala ke Maro le dawa ben ran idu a gurana le mununube nga, inbe dawa ben looloo itara le rutunu ipa ye ni mai i le imot nga. Inbe mununu tani yo alonga i, in dawa ben di tooltool ke podanga pari yo tipodo parikidi le itang nga.” ³Motong la di tooltool 144,000 tina yo tikodo dama ke kookoowoo ke burungu ke Maro nga, inbe ke dama ke so mauredi pai tina tiye di kuto maimai ke malala ke Maro nga, ngan tiwouo woungu paunu atu. Ngan woungu tani in tool sa mulu lon galanga ye, ngan tiap. Bong di tooltool tina 144,000 yo Maro iyimi di inbe ikap di kataunu ye di tooltool ke tana i nga, ngan di leu la lodi galanga ye woungu tani nga. ⁴Di ngan tiye di garup sa tiken a nen ngan tinidi giri leu ye ngan tiap, bong tiyepe le tinidi igalanga dook mata ye Maro matana. Inbe di ngan titoo Sipsip Natunu ye ni nangai yo be ipa pang ye i. Inbe di tooltool tina ngan Maro iyimi di, inbe ikap di kataunu ye di tooltool ke tana i, le tiyei ben so yo di tooltool tikap kulkulunu ye kumu paunu kidi ngan ole tiyei paroranga ye pang Maro iye Sipsip Natunu nga. ⁵Di tooltool tina ngan tiwete touo betanga ke kaplungunu sa ye koodi tiap. Bong di ngan tiyepe dook mata le taukadi busunu ye Maro matana.

^v 14:1 Ngan kawal Saion in ni yo malala mai Yerusalem iken ye i. ^w 14:2 Ngan pari kidi ngan dawa ben pari yo nookoot katai ngan tapodo nga tiap, bong matana san kasin, inbe pari tina ngan ene la ap nga.

Betanga Ke Di Bangabangana Tol Ke Maro

⁶Motong la akamata bangabangana ke Maro san mulu, in iro meneng lang katene ete ni. Ya in urata ki ke be ikaua bingi dook mata yo taukan motingi in pang di tooltool yo tiyepe tana pono nga. Ngan nen le ila be la iwetewete pang di tooltool ke tana maimai nga le imot yo bareme kidi ngan ki ki, inbe koodi le kulidi ngan ki ki lapau nga. ⁷Nen le bangabangana ke Maro tani in koonoo le mai nen, “Katattadaia Maro a karaua panga. Inbe kayeie ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye, yesoo lal yo Maro itaru be ikarata betanga kidi tooltool ye dada kidi yo tiyei nga, in pombe oo. Nen le ole kasung pang tool yo itar lang le tana inbe tiek le ran gumono yo rongrongbe nga.”

⁸Ngan bangabangana ke Maro tani in iman a ila, motong la bangabangana san yo ru ki i, in iman pombe ngan le iwete nen. Iyei ne, “Malala mai Babilon in tigarungu oo. Le moolmool, ya in tigarungu le dook tiap yege, yesoo ya la iyolo di tooltool ke ni mai i le imot, a la tiyei gogo dada dook tiap matana matana ke bauk i. Ngan nen le dawa ben tool iyin ran medana yo ene wain ngan le kuton moo ye a iyei kapa i.”

⁹Le nga bangabangana ke Maro yo ru ki in iman a ila, motong la tol ki, in iman pombe, ngan le koonoo le mai nen. Iyei ne, “Kumata le tool sa be isung pang asara gok dook tiap tani le ipa ye kai padodo ki, inbe tarkilanga ki iken ye damono too be iken ye baene nga, ¹⁰ngan tool tani in ya lapau ole iyin ran medana wain yo be Maro ikap panga nga. Ngan ran medana tani in kate malmal mai ke Maro. Inbe Maro o ke be iti ran pa lo ye a be nen ngan irautoo gurana ki, ngan tiap. Bong ole iti kate malmal ki tani in nen ilo ye ruku ke tool tani, a be nen ngan iyin. Nen le ye Sipsip Natunu matana, inbe ye di bangabangana ke Maro yo ipootoo di panga ya taunu ngan matadi nga, ngan tool tani in ole isololo masngana mai ye ei yo ikanen ye pat yo ene salpa nga. ¹¹Inbe ei yo be ikan di le tisololo masngana mai ye i, in ole kutana ikut a ilo ete a iken nen le taukan motingi. Nen le di tooltool yo tisung pang asara gok tani le ipa ye kai padodo ki nga, inbe di tooltool le imot yo tarkilanga ki iken ye di nga, ngan o ke be timaryoo tiap, bong ole tisololo masngana tani ye ke le bong tina yo kanakana nga le imot.” ¹²Ngan bangabangana ke Maro tani in iwete nen. Ngan nanga, ye kene yo be dada tina ngan pombe ye in nga, ngan ole di tooltool ke Maro yo titoo betanga ki a tiparama lodi medana yo titaru pang Yesu in nga, ngan ole tikodo le tutube a tisololo urata moonoo yo be pombe pang ye di nga.

¹³Motong la alongo tool atu kalngana iwetewete mulu ye malala ke Maro a isi nen, “Ai, kuwodo betanga nen. Nookoot nga inbe pang dama ni nga, ngan di tooltool yo titara lodi medana pang Tool Mai a tiparama a iken nen le lo timmata nga, ngan ole lodi ponana, yesoo Maro ole iyei

urata dook mata pang di.” Inbe Maro Amunu Silene iwete nen lapau, “Moolmool. Di tooltool tina ngan ole lodi ponana, yesoo ole tiyege urata moonoo yo tisoloo nga inbe timaryoo. Inbe balingi ke dada dook mata kidi yo tiyei nga, ngan kootoonoo la be tikap lapau nga.”

Lal Ke Be Tisaput Kaningi Yo Isullungu Koot Nga

¹⁴Motong la be matak pang nen, ngan akamata eng tene kookoonoo, inbe akamata so ben tool iwur eng tene tani in pono, in dawa ben Tool Moolmool Ke Maro. Inbe tool tani in koomoo ke kutono yo iken ye kutono in tikarata ye gol, inbe itoko sele^x yo matana mata i, in ye baene. ¹⁵Motong la bangabangana ke Maro san mulu in ipas ye bareme mai ke sungunu a isi, in koonoo le kalngana mai pang tool tani yo iwur eng tene pono i. Inbe iwete panga nen, “Ai, kouo sele kiong a la kusaput kaningi ye, yesoo kaningi tina ke tana i nga, ngan isullungu oo. Le moolmool, nookoot nga la lal ke saputungu kaningi tina nga.” ¹⁶Le nga bangabangana ke Maro tani in iwete nen a imot, motong la tool tani yo iwur eng tene pono i, in ikaua sele ki a italaii ngan le isaput kaningi tina le imot yo iken ye tana i nga, ngan a iwinoko.

¹⁷Motong la bangabangana ke Maro san mulu ipas ye bareme mai ke sungunu tani yo iken ye malala ke Maro ni a isi. Ngan ya lapau itoko sele yo matana mata i. ¹⁸Le nga bangabangana ke Maro tani in isi, motong la bangabangana san yo matan kala ei ye ni ke paroranga so pang Maro i, in iyege kookoowoo ke paroranga so in a isi lapau. Inbe ya in koonoo le kalngana mai pang bangabangana tani yo itoko sele matana san i, inbe iwete panga nen, “Ai, kouo sele kiong yo matana san in a la kusaput ooroo wain puana ngo ye kaini a kugaun pang ni atu. Ole kuyei nen, yesoo ooroo wain puana yo ke tana i nga, ngan isullungu a imot oo.”

¹⁹Ngan bangabangana ke Maro tani in koonoo nen a imot, motong la bangabangana tani yo itoko sele ki i, in italaii a isaput wain puana tina ngan ye kaini a igaun. Motong la ikatte wain puana tina ngan ilo ye pat gumono somai dawa ben tawiri yo tikarata pang yirnganangi ooroo wain puana i. Ngan so tani in inanpootoo kate malmal ke Maro. ²⁰Inbe ooroo wain puana tina ngan tiyirngan ye pat gumono yo iken diki ye malala mai tani in. Inbe surunu yo ipas a isi tana nga, ngan mai mata le ingaua ni mai i le imot le rowo ke ni tani yo ingauu in manga ki mooloo san.^y Inbe yo ipot a ise pang ete nga, ngan ise le se itarke tutui yo iken ye oos koonoo i. Ngan ooroo wain puana tina ngan surunu inanpootoo rara ke di tooltool.

^x 14:14 Ngan sele tani in matana koene ke be tisaput dingding ke kaningi ye. ^y 14:20 Rau ke Maro iwete ye manga mooloo ki ngan ben 300 kilomita.

**Di Bangabangana Ke Maro Limi Be Ru Yo Titoko Urata
Moonoo Masngana Dook Tiap Limi Be Ru Nga**

15 ¹ Motong la be matak ilo pang malala ke Maro, ngan akamata so san mulu pombe le atakrai ye. Ngan akamata di bangabangana ke Maro limi be ru yo tikoko urata moonoo masngana dook tiap limi be ru ke be tigarung di tooltool ye nga. Ngan ye kene yo be di bangabangana ke Maro tina ngan tiyei porai urata kidi a tigarung di tooltool ye so dook tiap tina a imot nga, ngan ole tisiutu kate malmal ke Maro le imot lapau. ² Motong akamata so san mulu in dawa ben tiek, bong tiek tani in dawa ben tika-rata ye galas ipa ye ei. Inbe di tooltool yo tikodo tiek tani in gigini nga, ngan di tooltool tina yo tikodo le timede le tilloso asara gok dook tiap tani le ipa ye kai padodo ki, inbe kinkatingi ke ene nga. Inbe di ngan titoko so dawa ben pari yo Maro ikap pang di nga, ³ inbe tiwou. Ngan woungu tani in ke Mose, yo kapraingi ke Maro, inbe ke Sipsip Natunu i. Le nga tiwou nen,

“Tool Mai Maro,

ong in gurana kiong mai san le illos gurana ke so nga le imot.

Inbe urata yo kuyeie nga, ngan ipaposo gurana kiong yo mai mata i, le di tooltool titakrai ye.

Ong in tool kuto mai yo be matam kala di tooltool ke tana i nga le ikenen nen i,

le dada kiong ngan tarantatu inbe moolmool le imot.

⁴ Di tooltool le imot ole titattadai ong a tiraua pong, inbe ole tiyeie em le ilo ete ke be di tooltool tipayitong ye.

Ole nen, yesoo ong taleu in kuyepe le taukam busunu.

Nen le di tooltool ke ni mai i le imot nga,

ngan ole timan tigun turudi a tisung pong.

Yesoo, dada dook mata kiong yo noonoonoo nga,

ngan pombe a ila mallangana le imot oo.”

⁵ Ngan tiwou a imot, motong la be matak lo mulu, ngan akamata bareme mai ke sungunu yo iken ye malala ke Maro i, in dada ki koon panganga a ikenen. Inbe bareme mai ke sungunu tani in ben badabada ke sungunu yo muku ngan Maro ipamede betanga ki pang di tooltool ki ye i. ⁶ Ngan tina be matak pang nen, ngan akamata di bangabangana limi be ru tina yo titoko urata moonoo masngana dook tiap yo limi be ru nga, ngan tipas ke bareme mai ke sungunu tani in lono a tisi pang tana. Di ngan tisousou ye sousoungu kookoonoo yo puspungana inbe igalanga dook mata nga. Inbe bittoongoo yo iken ke katedi le iwakai nga, ngan tika-rata ye gol. ⁷ Motong la di so mauredi tina yo pai nga, ngan atu kidi in imadit tina le ikap omai yo tika-rata ye gol nga, ngan atu pang di bangabangana tina yo limi be ru nga. Ngan omai tina ngan tipapon ye kate malmal ke Maro, tool tani

yo iyepepe nen le taukan motingi i. ⁸Inbe ye kene tani in bareme mai ke sungunu yo iken ye malala ke Maro i, in ipon ye so kutana yo pombe ye Maro nunngana inbe gurana ki nga. Nen le tool sa yo ke be ilo bareme mai ke sungunu tani in lono, ngan tiap. Ngan iken nen le lo di bangabangana tina yo limi be ru nga, ngan tiyei porai urata kidi a tigarung di tooltool ye urata moonoo masngana dook tiap limi be ru tina ngan le imot.

Omai Limi Be Ru Yo Ipon Ye Kate Malmal Ke Maro Nga

16 ¹Motong la alongo tool atu koonoo le kalngana mai ipa ke bareme mai ke sungunu yo iken ye malala ke Maro in a isi. Inbe iwete pang di bangabangana ke Maro tina yo limi be ru nga, ngan nen, “Ai, kala la kapati kate malmal ke Maro yo iken ye omai kiang tina yo limi be ru nga, ngan a idu pang tana.” ²Motong la bangabangana ke Maro yo imuku i, in ila la ipati omai ki in a idu pang tana pono. Ngan le botoboto medana yo masngana ki dook tiap in pombe pang ye di tooltool yo tarkilanga ke asara gok tani in iken ye tinidi inbe tisung pang kai padodo ki nga.

³Motong la bangabangana ke Maro yo ru ki i, in ila la ipati omai ki in a idu tiek pono. Ngan le tiek iptak le iyei ben rara ke tool matene. Nen le so le imot yo iken tiek lono nga, ngan timmata lapau.

⁴Motong la bangabangana ke Maro yo tol ki i, in ila la ipati omai ki in a idu ye ran maimai inbe ye ran yo gumono nga, ngan lono. Ngan le ran tina ngan tiptak le tiyei ben rara. ⁵Motong la alongo bangabangana ke Maro yo matan kala ran tina in iwete nen,

“Maro, ong in kuyepe mukot,

inbe nookoot ngan kuyepepe nen lapau.

Inbe ong in kuyepe le taukam busunu.

Inbe dada kiong yo be kukarata betanga ke di tooltool ye nga,

ngan tarantatu le imot,

yesoo ong in tool noonoonoo.

Inbe dada kiong yo kuyei a be kurau urata dook tiap kidi tooltool ye nga,

ngan tarantatu le imot lapau.

⁶Ngan di tooltool tina ngan tiraumata di tooltool kiong le tipa ye di tooltool yo tikaua koom a tiwete betanga kiong pang di tooltool nga,

ngan le rara kidi imati du tana.

Nen le kurau kidi a kop rara pang di tooltool dook tiap tina be tiyin,

a be nen ngan irau urata dook tiap kidi tina yo tiyei nga, ngan kootoonoo.”

⁷Ngan bangabangana tani in iwete nen a imot, motong la alongo tool koonoo ye ni yo kookoowoo ke paroranga so iken ye i, in iwete nen. Iyei ne,

“E, Tool Mai Maro,
 ong in gurana kiong mai san le illos gurana ke so nga le imot.
 Inbe kanakana ngan ong in kukarata betanga kidi tooltool ye dada
 dook tiap kidi yo tiyei nga,
 ngan le kutoo dada dook mata yo moolmool inbe tarantatu nga le
 imot.”

⁸Motong la bangabangana ke Maro yo pai ki i, in ila la ipati omai ki in a ilo ke pono. Ngan le ke tani in ikaua gurana mai ke be isini ngan le isini katkat a be nen ngan iyes ben ei a ikan di tooltool. ⁹Ngan tina ke tani in iyes mata nen nga, le iyesnai di tooltool tina a igarung di le dook tiap yege. Bong lodi be tiportak lodi, inbe tiyeie Maro ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti, ngan tiap. Bong timadit tina le tigarungu Maro yo gurana ki mai ke be iwete ngan so dook tiap tina yo nen ngan pombe i, in ene ye betanga dook tiap.

¹⁰Motong la bangabangana ke Maro yo limi ki i, in ila la ipati omai ki in a idu kookoowoo ke burungu ke asara gok dook tiap tani in pono. Ngan le ni mai le imot yo asara gok dook tiap tani in matan kala i, in todo iduku le imot. Nen le di tooltool ki tikanamaia masngana mai le tina tikanen medi, ¹¹inbe tigarungu Maro yo iyepe ete i, in ene ye betanga dook tiap, yesoo ye masngana tani in, inbe ye botoboto medana yo pombe pang ye di nga. Bong ngan lodi be tiportak lodi a tiwala muridi pang dada dook tiap kidi yo tiyei nga, ngan tiap.

¹²Motong la bangabangana ke Maro yo limi be atu ki i, in ila la ipati omai ki in a idu ran somai yo ene Yupritis in lono. Ngan le ran tani in imaka le imot a be nen ngan ikarata dada pang di kuto maimai tiye di tooltool kidi ke patokongo be tipa ye a timan nga. Di kuto maimai tina ngan matadi kala tana maimai kapala yo iken ye ni yo ke ipa ye a ise i. ¹³Motong la akamata di so sadi yo ke yeingi noonoo ngan tol pombe, bong di ngan dawa ben kuwer. Ngan atu in ipas ye moto koonoo, inbe san in ipas ye asara gok yo dook tiap in koonoo, inbe san in ipas ye tool yo iwete ngan ran ki kaplungunu ye betanga i, in koonoo lapau. ¹⁴Di kuwer tol tina, ngan di so sadi yo tinidi giri leu ye Maro matana nga. Di tol ngan ke be tiyei gogo mos matana matana a pompombe. Inbe di ngan tipa a tila ye di kuto maimai yo matadi kala tana maimai le imot nga, ngan a tiso lodo. Di ngan tiyei nen a be nen ngan di kuto maimai tina, ngan ole tigaua di tooltool kidi ke patokongo, a be nen ngan tinama lal maiyoko ke Maro in be pombe nga, ngan tila la tiye tipatoko. Ngan lal maiyoko tani in lal yo be Maro, yo gurana ki mai san le illos gurana ke so nga le imot i, in itaru be ikarata betanga kidi tooltool ye dada dook tiap kidi tina yo tiyei nga.

¹⁵Bong Tool Mai iwete nen, “Kapalongo. Au i ole amala pang yang dawa ben tool ke pinnau yo iyei urata ki sollono i, le ke be lomim

galanga ye la! yo be amala pang yang ye in tiap. Ngan nen le sei tool be matan rere inbe itar lonloningi le so ki potai ye nga, ngan ole lon ponana, yesoo Maro ole iyei urata dook mata panga. Nen le tool tani in o ke be ipa tinini koonoo ye di tooltool matadi tiap, inbe di tooltool ole tikamata tinini a be nen ngan moomoonoo ye, ngan tiap lapau.”

¹⁶Motong la di so sadi tol tina ngan tigaua di kuto maimai tina yo matadi kala tana maimai nga, ngan ye ni atu. Ngan ni tani in tiwete ene ye di Ibru koodi nga, ngan ene la Amagedon i.

¹⁷Ngan so tina ngan imot, motong la bangabangana ke Maro yo limi be ru ki i, in la la ipati omai ki in a ilo pang lang katene. Ngan le alongo tool kalngana ipa ke bareme mai ke sungunu in lono a isi ye kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai in nen. Iyei ne, “So tina ngan imot oo.” ¹⁸Motong la kili itai le nunngana ila be iman, inbe looloo itara le rutunu ipa ye ni mai i le imot, inbe nauningi maiyoko itak lapau. Ngan nauningi maiyoko yo nen nga, ngan sa pombe muku pang ye di tooltool yo tiyepe ye tana i, ngan tiap. ¹⁹Ngan tina yo nauningi tani in itak nen nga, le malala mai Babilon in tana ki perbe le iyei patol, inbe rumu ke di tooltool ke malala maimai yo kapala nga, ngan iduku a idu tana lapau. Ngan Maro lon tut ye dada dook tiap ke di tooltool yo tiyepe ye malala mai Babilon nga, le ipati kate malmal mai ki idu ye malala tani in dawa ben be tati wain surunu ilo ye ruku nga. ²⁰Nen le motmot le imot tiyege nedi a tikoo, inbe kawal tina nga le imot, ngan tiduku le ke be di tooltool tikamata di mulu tiap. ²¹Inbe ki somai imol ke lang katene a isi ngan le si irau di tooltool. Ngan ki tani in patunu imede dawa ben madamada, bong somaimai^z le igarung di tooltool tina le dook tiap yege. Nen le di tooltool tina ngan tigarungu Maro ye betanga dook tiap, yesoo ye yo iwanga urata moonoo masngana dook tiap in a isi igarung di nga.

Garup Mai Lekelekene Iye Asara Gok Dook Tiap

17 ¹Motong la di bangabangana ke Maro limi be ru yo titoko omai limi be ru nga, ngan atu kidi in iman le man iwete pau. Iyei ne, “Ai, kuman a man apatnaia so yo be pombe pang ye garup lekelekene^a yo iwur potai pang ye ran maimai ngan gigini, in pong. Ngan so tani in ole pombe pang ye, ye dada dook tiap ki yo iyei, ngan kootoonoo. ²Ngan garup tani in di tooltool yo tiyei kuto maimai pang tana maimai nga, ngan tiye tiyei bauk. Inbe di tooltool le imot yo ke tana i nga, ngan di lapau tiye tiyei bauk le tiyei kapa dawa ben tool iyini ran medana yo ene wain in le kuton moo ye a iyei kapa nga.”

³Le nga bangabangana ke Maro tani in iwete pau nen a imot, motong la Maro Amunu Silene ipaponau, inbe bangabangana tani in ikau au le

^z 16:21 Ngan ki patunu tina ngan atu atu ngan moongoo ki ben 50 kilogram. ^a 17:1 Ngan garup lekelekene tani in inanpootoo ye malala mai yo Babilon i. Kakamata 17:5.

amla ye ni sorrakene atu. Ngan le akamata garup atu in iwurur asara gok dook tiap kooroonoo in pono. Ngan asara gok tani, in tiwodo betanga dook tiap edi alunu le iduku tinini mai i le imot. Inbe kutono ngan limi be ru, inbe sipi ki ngan sangaul. ⁴Ngan garup tani in sousoungu yo isousou ye in kooroonoo inbe yoongoonoo^b le dook mata san. Inbe moro ki yo isorosoro ye nga, ngan gol ipa ye pat matana matana yo isallin dook mata nga. Inbe matauu ki ngan tikarata ye pat ke gomo yo sallinene nga. Inbe itoko ruku atu ye baene. Ngan ruku ki tani in tikarata ye gol, bong ipon ye dada dook tiap yo giri leu nga, inbe dada ki dook tiap ke bauk yo ikini biana nga. ⁵Inbe tiwodo garup tani in ene ilo damono, bong punu in iken sollono. Ngan le ene tani in tiwode nen:

GARUP MAI YO BABILON I.

DI GARUP LE IMOT YO LEKELEKEDI NGA,

INBE DI TOOLTOOL YO TIYEI DADA DOOK TIAP YO GIRI LEU NGA,
NGAN TINADI LA YA I.

⁶Ngan garup tani in muku ngan iwete le tiraumata di tooltool ke Maro pattu, inbe di tooltool yo tiwetewete bingi dook mata ke Yesu, ngan pattu lapau. Ngan tina yo iyei nen nga, le ben iyin rara kidi tooltool tina le lon ponana ye dawa ben tool yo iyin ran medana mata ngan le lon ponana ye i. Nen le ye kene yo akamata garup tani in nga, ngan le atakrai welewele ye.

⁷Motong la bangabangana ke Maro iwete pau nen, “Ai, nga yelei a le kutakrai nga? Ngan ole apagalangong ye betanga yo iken sollono nga ye garup yo iwurur asara gok dook tiap in pono a yaru tipa i. Inbe ole ipagalangong ye asara gok tani yo kutono limi be ru inbe sipi ki sangaul, in lapau nen. ⁸Ngan asara gok dook tiap yo kumata i, in muku ngan iyepe, bong nookoot ngan iyepe tiap. Bong ole ipa ke tana gumono yo taukan launu in a ise, a be nen ngan Maro iyemenaii a isolu masngana le ikenen nen a ila. Le ye kene yo be ise ye in nga, ngan di tooltool ke tana yo taukadi edi iken ye rau ke yepongo dook mata yo taukan motingi in nga, ngan ole titakrai ye. Ngan di tooltool tina nga, ngan kulkulunu yege ye kene yo Maro itar so nga le imot a pompombe tiao inbe tiwodo di tooltool edi ilo ye rau tani nga, ngan le di ngan tiwodo edi tiap. Di ngan ole titakrai ye asara gok tani, yesoo ya in muku ngan iyepe, bong nookoot ngan iyepe tiap, bong pang dama ni ngan ole ise pombe mulu.

⁹“Nen le tool be kutono ikaua urata dook, inbe lon ikaua urata ye dada dook mata yo tarantatu nga, ngan ole lon galanga dook ye so yo nga. Ngan asara gok tani in kutono yo limi be ru nga, ngan inanpootoo kawal limi be ru yo garup tani in iwurur pono nga. ¹⁰Inbe gaongo leu ye kutono yo limi be

^b 17:4 Ngan sousoungu ki tani in kooroonoo inbe yoongoonoo le dawa ben purupuru bolana.

ru nga, ngan inanpootoo di tooltool kuto maimai limi be ru yo matadi kala tana maimai nga lapau. Di tooltool kuto maimai tina nga, ngan limi ngan timmata oo, inbe atu la iyepe go i. Inbe san mulu in pombe tiao, bong ye kene yo be pombe ye in nga, ngan ole iyepe ye manga mooloo kasin leu. ¹¹Inbe asara gok tani yo muku ngan iyepe inbe nookoot ngan iyepe tiap i, in tool kuto mai san mulu le iyei ben limi be tol kidi diene yo limi be ru nga. Bong ole Maro iyemenai a isolu masngana le ikenen nen a ila.

¹²“Ngan sipi sangaul yo kumata ikodo ye asara gok dook tiap tani in kutono nga, ngan tinanpootoo di kuto maimai sangaul yo tikap gurana pang di be matadi kala tana maimai ye, ngan tiao nga. Bong ole tiye asara gok tani in tikaua gurana mai a nen ngan tiyei kuto maimai, inbe matadi kala tana maimai ye manga modono kasin^c leu. ¹³Inbe di kuto maimai tina ngan ole tigaua lodi le atu, inbe tisuket gurana kidi yo be matadi kala tana maimai ye nga, ngan pang asara gok tani. ¹⁴Inbe di kuto maimai tina tiye asara gok tani in ole tiye Sipsip Natunu tipatoko. Bong Sipsip Natunu ole illos di ye patokongo, yesoo ya taleu in la Tool Mai i, le di tooltool maimai kapala nga, ngan tiyepe parmana. Inbe ya taleu in la Tool Kuto Mai i, le di tooltool kuto maimai kapala nga, ngan tiyepe parmana lapau. Bong di tooltool yo tiye tiyepe nga, ngan di tooltool yo iku di a ipootoo di panga ya taunu nga, inbe di tooltool yo titara lodi le imede panga inbe titoo nga.”

¹⁵Ngan bangabangana ke Maro tani in iwete pau nen a imot, motong la iwete pau mulu nen, “Ran maimai yo kumata garup lekelekene tani in iwur lo pono nga, ngan tinanpootoo di tooltool ke tana maimai nga le imot. Di tooltool tina ngan di tooltool budanga maimai yo tigaua a tiyepe gaongo nga, inbe di tooltool yo kulidi le koodi ki ki ngan lapau. ¹⁶Ngan asara gok dook tiap inbe sipi ki sangaul yo kumata nga, ngan ole lodi pang garup lekelekene tani in tiap. Le ole tigarungu le ipa ye so ki le imot le iyepe tinini koonoo. Inbe ole tikan medana lo ngan be tidauni ye ei. ¹⁷Ole tiyei nen, yesoo Maro iwetewete la lodi be titoo dada yo lono be titoo nga. Nen le tigaua lodi le atu a tikaua gurana kidi pang asara gok tani, a be nen ngan iyei tool kuto mai pang di tooltool ke tana i. Ngan ole tikaua gurana panga a nen ngan iyei kuto mai le ilo ye lal yo be betanga ke Maro yo di Maro koonoo tiwete nga, ngan kanono pombe moolmool le imot ye. ¹⁸Inbe garup tani yo kumata muku i, in inanpootoo malala mai yo di tooltool ki ngan tiyei kuto maimai pang di tooltool kuto maimai kapala yo matadi kala di tooltool ke tana nga le imot i.”

Tigarungu Babilon

18 ¹Le nga so tina ngan pombe a imot, motong la akamata bangabangana ke Maro san mulu in ipa ye malala ke Maro a isi.

^c 17:12 Ngan manga modono kasin in dawa ben ‘aui’ atu leu.

Ngan bangabangana tani in gurana ki mai san, inbe nunngana ilolo a ilangaraia tana i le imot. ²Inbe koonoo le gurana nen,

“Malala mai Babilon in tigarungu oo.

Le moolmool, ya in tigarungu le dook tiap yege.

Le nookoot ngan malala koonoo le di so sadi leu la tiyepe ye nga.

Nen le di so sadi ke yeingi noonoo,

inbe di man yo tinidi giri leu nga,

inbe di man yo ke be takan di tiap nga,

ngan di leu la tiyepe ye nga.

³Ngan tigarungu nen,

yesoo di tooltool ke ni mai i le imot nga,

ngan tiye tiyei gogo dada dook tiap ke bauk mata,

le dawa ben tool iyin ran medana yo ene wain in le kuton moo
ye a iyei kapa nga.

Inbe di tooltool kuto maimai yo matadi kala tana maimai nga,

ngan tiye tiyei bauk lapau.

Inbe ya in taukan moomoonoo le tina kanakana ngan iyimi so yo pat ki mai san nga ye di tooltool ke yawaringi so.

Ngan nen le di tooltool tina ngan ballingadi ye so kidi tina yo
iyimi nga.”

⁴Motong la alongo tool san mulu kalngana ye malala ke Maro in iwete
nen,

“Ai, di tooltool kiau nga, kayege malala ke garup lekelekene tani in
a kapas a kasi diki,

ngan la be kayei dada dook tiap yo dawa ben ya iyei ngan tiap
nga.

Ole nen ngan kayei ene ye kene yo be tikap urata moonoo masngana
panga ye noonoo ki tina ngan kootoonoo ye i.

⁵Ngan garup tani in noonoo ki alunu san le ben tagaun pat a budanga
ki ilo ete le be lo itoko lang nga.

Nen le Maro lon tut ye dada dook tiap ki tina yo iyei nga le imot.

⁶Inbe lomim tut ye dada dook tiap ki yo iyei pang nga,

a be nen ngan karau dada dook tiap ki tina ye dada gaongo leu le
paru.

Muku ngan ikap ran malingene pang be kayin,

bong be karaukol ran ki nga, ngan ole kakap ran malingene

gaongo leu panga a iyin le paru.

⁷Ngan garup tani in iyimi so yo pat ki mai san ngan panga ya taunu
be lon ponana ye.

Ngan nanga, karautoo ene le idu lopo yege,

inbe kakaua urata moonoo masngana dook tiap panga ye dada

dook tiap ki yo iyei, ngan kootoonoo.

Ya in ye lono ngan ya taun ipayiti nen,
 ‘Au i garup kuto mai le awur ye kookoowoo kiau ke burungu a
 nen ngan matak kala di tooltool ke tana mai kiau i.

Inbe au i ben garup tap tiap lapau, le so sa yo be iyei au a lok
 modoko ye a atang, ngan tiap.’

⁸ Ngan tina yo iyei nen nga,

le ole so dook tiap matana matana alunu la be pombe pang ye
 nga, ngan ye ke ataleu.

Nen le pitolo mai ole pombe,

inbe di tooltool alunu la be timmata nga le tangini mai ole pombe
 lapau.

Inbe ei ole ikani le imot,

yesoo Tool Mai Maro yo gurana ki mai san i,

in ya la ikarata betanga ki i.

⁹ “Nen le ye kene yo ei ikana malala tani le kutana ikut a ilo pang ete
 ye in nga, ngan di tooltool kuto maimai yo matadi kala tana maimai
 kapala nga, ngan ole tikamata le lodi modoko ye. Di tooltool tina ngan
 tiye tiyei dada dook tiap ke bauk, inbe tiye tiyimi so yo pat ki mai san
 ngan pang di tapdi lapau. Ngan nen le di tooltool tina ole lodi modoko a
 titang ye. ¹⁰ Bong di tooltool kuto maimai tina ngan ole tila potai ye tiap,
 yesoo titattadai, inbe lodi imassingi ye so yo pombe pang ye nga. Nen le
 ole tikodo manga mooloo ye, inbe tiwete nen,

‘Atoo! Atoo, Babilon ong in malala mai,

inbe gurana kiong mai san lapau.

Bong ye manga modono kasin leu nga,^d

ngan la le urata dook tiap ke noonoo kiong ngan kootoonoo
 pombe pang yong koot nga.’

¹¹ “Ngan di tooltool ke tana yo tiyaware so a be tikap pat ye nga, ngan
 ole lodi modoko ye Babilon inbe titang ye, yesoo tool sa mulu be iyimi
 so kidi yo ke be tiyaware a tikap pat ye, ngan tiap. ¹² Ngan so kidi tina
 yo tiyaware nga, ngan pat yo gol le silba nga, inbe pat matana matana yo
 isallin dook mata nga, inbe pat ke gomo yo sallinene ngan lapau. Inbe
 tiyaware wam yo puspungana nga, inbe wam san yo yoongoonoo be
 kooroonoo yo pat ki mai san nga, inbe wam yo tinini ilappus nga. Inbe
 tiyaware kai medana yo ene sitron nga, inbe so yo tikaara ye asara yo
 ene elepen in dongana nga, inbe so kapala yo tikaara ye baras le so san
 medana yo ene ain i, inbe pat san yo tinini rorngana i. ¹³ Inbe so kidi
 kapala yo tiyaware nga, ngan kai kulini yo kini ki dook mata nga, inbe so
 ben laki ke kaningi, inbe so yo tidauni ngan kutana ikini dook mata nga,
 inbe kai yo ene mir in surunu nga, inbe so dawa ben matuk gorengana yo

^d 18:10 Ngan manga modono kasin in dawa ben ‘aua’ atu leu.

kini ki dook mata nga. Inbe tiyawar ran medana yo ene wain nga, inbe kai olip surunu, inbe dingding patunu yo maroana nga, inbe dingding patunu yo ene wit nga. Inbe tiyawar asara yo edi bulumakau le sipsip nga, inbe oos tipa ye koror kidi, inbe di poranga le di tooltool kapala yo tiyepe mauredi nga, ngan lapau. Bong tool sa mulu be iyimi so kidi yo be tiyawar a tikap pat ye, ngan tiap.

¹⁴“Ngan nen le di tooltool tina yo tiyawar so a tikap pat ye ngan ole tiwete nen, ‘So le imot yo muku ngan lom panga le kop nga, ngan nookoot nga ilene yong oo. Inbe balingi le moro kiong yo dook mata nga, ngan ilene a imot le ke be kupuske mulu tiap.’

¹⁵“Di tooltool yo tiyawar so tina ye malala tani ngan le tikap welewele pat ye nga, ngan ole titattadaia masngana yo pombe pang ye malala mai tani le tikodo manga mooloo ye. Inbe ole lodi modoko a titang le mai,

¹⁶inbe tiwete nen,

‘Atoo! Atoo, lomam pang malala mai ni koot sa,
yesoo muku ngan isousou ye sousoung dook mata yo
puspusngana nga,
inbe isousou ye sousoung yo kooroonoo inbe yoongoonoo le
dook mata san nga.

Inbe isorosoro ye gol inbe ye pat matana matana yo isallin dook mata nga,

inbe matauu ki ngan tikaata ye pat ke gomo yo sallinene nga.

¹⁷Bong ye manga modono kasin leu nga,

ngan balingi le so ki tina yo dook mata nga, ngan ilene a imot oo.’

“Ngan di koddenge ke ookoo nga le imot, inbe di malaungu le imot yo tikooi ye ookoo a be tila pang ye malala kapala nga, inbe di loningi ke koddenge ke ookoo, inbe di tooltool ke yoosoongoo nga, ngan ole tikodo manga mooloo ye malala mai tani in. ¹⁸Inbe ye kene yo tikamata ei tani yo ikani, in kutana nga, ngan ole titang le mai, inbe tiwete nen, ‘Atoo, ni malala sa yo dawa ben malala mai tani ni lapau?’ ¹⁹Inbe ole tikap gauru ke tana a tikatte lo kutodi, inbe lodi modoko a titang le mai inbe tiwete nen,

‘Atoo! Atoo, lomam pang malala mai tani ni koot sa.

Ngan di tooltool le imot yo ookoo kidi tikooi tiek pono a tipayiri
so matana matana ke malala mai tani a tikap pat le
ballingadi ye nga,

ngan ye manga modono kasin leu nga, ngan so dook tiap pombe a
igarungu malala mai tani le dook tiap oo.

²⁰Nen le ang di tooltool le imot yo kayepe ye malala ke Maro nga,
ngan lomim ponana ye masngana dook tiap yo pombe pang ye
malala mai tani ni.

Inbe ang di tooltool ke Maro le di aposol inbe di Maro koonoo nga,

ngan ole lomim ponana lapau ye yo Maro ikarata betanga ki a be
nen ngan iyemenaii ye dada dook tiap ki yo iyei pang, ngan
kootoonoo nga.”

²¹ Ngan alongo betanga tina ngan a imot, motong la bangabangana ke
Maro yo gurana ki mai san i, in ikaua pat somai atu yo dawa ben pat ke
raunganingi dingding patunu i, inbe ikatte a idu tiek lono a idadup le
ilene. Inbe iwete nen,

“Urata dook tiap maiyoko yo pombe ye pat ni,
in la be pombe pang ye malala mai tani yo Babilon i.
Le ole tigarungu le ilene le ke be di tooltool tikamata mulu tiap.

²² Le, Babilon, kulongo!

Di tooltool ke sianga yo tipodo so dawa ben pari,
too timai kaur le tauru koongoo lono kiong nga,
ngan o ke be amlongo kalngadi yong mulu tiap.
Inbe di tooltool ke urata yo lodi galanga ye urata matana matana
nga,
ngan o ke be ampuske di yong mulu tiap.
Inbe pat somai ke raunganingi dingding patunu i,
in o ke be amlongo tangini ki yong mulu tiap lapau.

²³ Inbe sul nunngana yo ilangaraia ni kiong nga,
ngan o ke be ilolo yong mulu tiap.

Inbe di garup le di tamoto yo be tikere nga,
ngan o ke be amlongo betanga kidi yong mulu tiap.
Di tooltool yo man tiyawar so koongoo lono kiong a tikap pat ye
nga,
ngan di tooltool edi maimai le tillos di diedi kapala yo ke tana i
nga.

Inbe ong in kuyei gogo bar matana matana a be kullung di tooltool
ke tana maimai nga le imot.

²⁴ Inbe ye tana kiong tani in ampuske rara ke di Maro koonoo le ipa ye
rara ke di tooltool ke Maro,
inbe di tooltool ke tana i le imot yo kuraumata di nga, ngan
lapau.”

Di Tooltool Yo Tiyepe Ye Malala Ke Maro Nga, Ngan Tiyitmaka Ene

19 ¹ Ngan akamata so tina ngan a imot, motong la alongo so dawa
ben di tooltool malala mai koodi le mai ye malala ke Maro nen.
Tiyei ne,

“Tayitmaka Maro ene!

Ya taleu in la ikau idi a ipamulidi ye so dook tiap yo be igarungidi i.
Ya in gurana ki mai san.
Inbe ene ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye.

- ² Ngan kanakana ngan ya in ikarata betanga kidi tooltool ye dada
dook tiap kidi yo tiyei nga,
ngan le itoo dada dook mata yo moolmool inbe tarantatu ngan le
imot.
Nen le iyemenaiia garup mai lekelelene tani yo igarung di tooltool le
imot ke tana i ye dada dook tiap ki ke bauk nga.
Muku ngan garup tani in iraumata di kapraingi ke Maro a rara kidi
imati du tana,
ngan la le Maro iraua urata dook tiap ki yo iyeii i, in kootoonoo
panga nga.”
- ³ Le nga alongo di tooltool tina ngan tiwete nen a imot, motong la
koodi mulu le mai nen,
“Tayitmaka Maro ene!
Yesoo, ei yo ikana malala mai Babilon i, in kutana ole ilo pang ete
a iken nen le taukan motingi.”
- ⁴ Di tooltool tina ngan tiwete nen a imot, motong la di kuto maimai
ke malala ke Maro yo sangaul ru inbe pai ngan tiye di so mauredi tina
yo pai nga, ngan tigun turudi le du damodi toko tana, inbe tisung pang
Maro yo iwur ye kookoowoo ki ke burungu i. Inbe tiwete nen,
“Moolmool, tayitmaka Maro ene!”
- ⁵ Ngan tiwete nen a imot, motong la alongo tool atu kalngana pombe ye
kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai tani in nen. Iyei ne,
“Ang di kapraingi ke Maro yo emim maimai inbe yo emim maimai
tiap nga,
ngan kayitmaka Maro ene!
Inbe ang di tooltool nga le imot yo katattadaia Maro kiidi a karaua
panga nga,
ngan kayitmaka ene lapau!”
- ⁶ Le nga alongo tool tani kalngana iwete nen a imot, motong la alongo so
mununu san mulu dawa ben di tooltool malala mai kalngadi. Ngan mununu
tani in dawa ben ran idu le gurana a mununube nga, inbe dawa ben looloo
somai itara le gurana nga. Ngan di tooltool tina ngan tiwete nen,
“Tayitmaka Maro ene!
Yesoo, Tool Mai kiidi Maro in gurana ki mai san le illos gurana ke
so nga le imot,
inbe ya in iyei kuto mai a matan kala so tina nga le imot lapau.
- ⁷ Ngan nen le lodo dook mata inbe lod ponana le dook.
Inbe tayeie ene le ilo ete ke be di tooltool tipayiti ye.
Yesoo, lal yo be Sipsip Natunu tani in ikere ye i, in pombe oo.
Inbe garup yo be iyooloo i, in ya taunu ikarata a nga inam.
- ⁸ Ngan garup tani in Maro la ikap sousoungu kookoonoo yo
puspusngana inbe igalanga le isallin san nga,

ngan panga be isousou ye nga.”

Ngan sousoungu kookoonoo tina ngan inanpootoo dada dook mata noonoonoo yo ke di tooltool ke Maro nga.

⁹Motong la bangabangana ke Maro iwete pau nen, “Nga ole kuwodo betanga nga: ‘Di tooltool yo Maro iku di be timan ye mailang mai ke kerenge ke Sipsip Natunu i nga, ngan lodi ponana, yesoo ole Maro iyei urata dook mata pang di.’” Motong la bangabangana ke Maro tani in iseke betanga ki kasin mulu nen, “Ngan betanga yo nga, ngan betanga moolmool ke Maro.”

¹⁰Le nga iwete nen a imot, motong la agun turuk le du damok itoko tana potai pang ye kene punu a be asung panga. Bong ngan iwete pau nen, “Ai, kin kuyei nen be! Au i kapraingi ke Maro dawa ben ong kuye di diem kapala yo titara lodi medana panga a tikodo le timede ye betanga moolmool ke Yesu nga. Le kusung pang Maro ya taleu! Yesoo, Maro Amunu Silene la ipamede di Maro koonoo a tiwetewete betanga moolmool ke Yesu i.”

Tooltool Yo Iwur Oos Kookoonoo Pono I

¹¹Motong la be matak pang nen nga, ngan akamata malala ke Maro koon panganga inbe oos kookoonoo atu in ikodo dama kiau. Inbe tool tani yo iwur oos pono i, in ene nen, Tool Yo Itoo Betanga Ki Le Imot i. Inbe ene san la Tool Yo Iwete Betanga Ngan Moolmool Le Imot i. Inbe ye kene yo be ipamaditi patokongo too be ikarata betanga ke di tooltool ye in nga, ngan itoo dada dook mata tarantatu leu. ¹²Inbe matana nga ilolo le dawa ben ei loloana, inbe koomoo yo dawa ben kidi tooltool kuto maimai, ngan alunu la titar lo iken kutono nga. Inbe ene yo tiwode ilo ye tinini i, in tool sa lono galanga ye tiap, bong ya taunu la lon galanga ye i. ¹³Ngan sousoungu ki yo isousou ye i, in isilil ye rara. Inbe tiwete ene nen, Betanga ke Maro. ¹⁴Inbe akamata di tooltool ke patokongo yo ke malala ke Maro nga, ngan tiwur ye di oos kookoonoo inbe titoo a tila. Ngan di tooltool tina ngan tisousou ye sousoungu kookoonoo yo puspungana inbe igalanga san nga. ¹⁵Inbe tool tani yo imuku pang di i, in pul ke patokongo yo matana welewele in matana pombe ye koonoo. Ngan pul tani in ke raumatenge di tooltool ke ni mai i le imot. Inbe tool tani in “ole itoko so dawa ben koro medana ye baene a iyei tool kuto mai pang di tooltool ye.”^e Ngan Maro yo gurana ki mai san le illos gurana ke so nga le imot i, in katen malmal san, nen le ole iyirngan di koi ki ngan dawa ben di tooltool tiyirngan ooroo wain puana ye pat gumono yo tikarata pang yirnganangi wain puana i. ¹⁶Ngan ye sousoungu mooloo ke tool tani inbe ye bulene nga, ngan tiwodo ene nen, be ya taleu in la Tool Kuto Mai i, le di tooltool kuto maimai kapala ngan

^e 19:15 Rau ke Woungu 2:9

tiyepe ke parmana. Inbe tiwodo ene san nen be ya taleu in la Tool Mai i, le di tooltool maimai kapala ngan tiyepe ke parmana lapau.

¹⁷Motong la akamata bangabangana ke Maro atu yo ikodo ke sinana i, in koonoo le kalngana mai pang di man tina le imot yo tiro lang katene ete ni ngan nen. Iyei ne, “Ai, kaman a man kagaua ye mailang maiyoko ke Maro i, ¹⁸a be nen ngan kakan di kuto maimai yo matadi kala tana i le imot nga, inbe di kuto maimai ke di tooltool ke patokongo nga, inbe di tooltool yo turana bulbulini ke patokongo nga, inbe di oos le tipa ye di tooltool yo tidada ye di nga, ngan medadi. Inbe di koi ke Maro nga le imot yo tiyepe ben tooltool ke poranga too tiyepe ben di tooltool ke poranga tiap nga, inbe di tooltool yo edi maimai too edi maimai tiap nga, ngan kakan medadi le imot lapau.”

¹⁹Motong la akamata asara gok dook tiap tani, inbe di kuto maimai ke tana tiye di tooltool kidi ke patokongo nga, ngan man tigaua a be nen ngan tiye tool tani yo iwur oos pono i, inbe di tooltool ki ke patokongo tina, ngan tiye di tipatoko. ²⁰Bong ngan tool tani yo iwur oos pono i, in ikaua asara gok tani in a iparama le imede. Inbe ikaua ene san yo iwete ngan ran ki kaplungunu ye betanga i, in a iparama le imede lapau. Ngan muku nga, ngan tool ke kaplungunu tani in ikaua asara gok tani in nene a iyei gogo mos maimai matana matana. Nen le ye mos tina yo iyei nga, ngan le ikap lungunu ye di tooltool yo tikaua tarkilanga ke asara gok tani inbe tisung pang kai padodo ki nga. Bong ngan le yaru timaurur go, inbe tikatte di tidu ye gomo yo pat salpa ipa ye ei ikanen ye i. ²¹Inbe tool tani yo iwur oos pono i, in iraumatamata di tooltool kidi ke patokongo nga, ngan ye pul ke patokongo tani yo pombe ke koonoo a isi i. Motong la di man tina le imot timan a man tikan di tooltool ke patokongo tina medadi, ngan le kapodi sung welewele ye.

Tipaua Satan A Iyepe Ye Rai Tau Atu

20 ¹Motong la akamata bangabangana ke Maro atu in iyege malala ke Maro a isi. Ngan bangabangana tani in tikaua so ke pamedenge dada be matan kala tana gumono yo taukan launu i, in panga, inbe itoko ooroo medana somai atu ye baene. ²Ya in isi le si ikaua moto tani in a iparama. Ngan moto tani in Satan, tool kuto mai kidi so sadi, inbe ya in moto tani yo ke mukot yege i. Nen le bangabangana ke Maro ikauu, inbe ipauu ye ooroo medana tani a be iyepe nen ye rai tau atu. ³Motong la ikatte a idu gomo tani yo taukan launu in lono, inbe itiukala dada ki a ipamede le imede. Ngan iyei nen a be nen ngan Satan illung di tooltool ke ni mai i le imot, ngan mulu be. Bong ole iyepe nen le lo rai ki tina yo tau atu ngan imot ngan, lo ngan be tirua a se ipa a ila be iman ye lal modono kasin leu, yesoo Maro itara betanga be dada yo nen nga, ngan ole pombe panga moolmool.

⁴Motong la akamata kookoowoo ke burungu ben ke tool kuto mai ngan alunu. Inbe di tooltool yo tiwur ye nga, ngan Maro ikap urata pang di be tika-rata betanga kidi tooltool ye dada kidi yo tiyei nga. Inbe akamata di tooltool yo timmata koot nga, ngan kauredi. Ngan di tooltool tina ngan muku ngan tiwetewete bingi dook mata ke Yesu pang di tooltool, inbe tiparama betanga ke Maro le imede. Le ye punu tani in la le di koi kidi tikurut guridi a tiraumata di le timmata ye i. Ngan di tooltool tina yo timmata nga, ngan muku ngan tisung pang asara gok tani le ipa ye kai padodo ki in tiap, inbe tikaua tarkilanga ke asara gok tani ye damodi le baedi tiap lapau. Ngan nen le di ngan la Maro ipamadit di le timaur mulu a be nen ngan tiye Kirisi tiyei kuto maimai a matadi kala so nga le imot ye rai tina yo tau atu nga.

⁵Ngan ye lal tani in kulkulunu yege be Maro ipamadit di tooltool ye ni ke matenge a timaur mulu. Bong di tooltool kapala yo timmata koot nga, ngan timaur mulu ye lal tani in tiap. Di ngan ole tinam le lo rai tina yo tau atu ngan imot ngan. ⁶Di tooltool tina yo timadit muku ye ni ke matenge nga, ngan ole lodi ponana, yesoo di ngan Maro ipootoo di panga ya taunu, inbe ya in ole iyei urata dook mata pang di. Nen le matenge san yo ipa mur ye matenge ke tana i, in ole taukan gurana yo be igarung di ye i, bong ole tiyei urata ben di tooltool ke paroranga so pang Maro iye Kirisi. Inbe di ngan ole tiye Kirisi tiyei kuto maimai a matadi kala so nga le imot ye rai tina yo tau atu nga.

Tigarungu Satan A Ikanamaia Masngana Mai

⁷Ngan kene yo be rai tina yo tau atu ngan imot nga, ngan ole tiso dada ke gomo tani yo taukan launu i. Nen le Satan ole ipas ye a ise ete dawa ben tool ipas ye rumu dook tiap ke di talnga dikidiki a idu tana nga. ⁸Ngan ole ise ete, lo ngan be ila la ikaua lungunu ye di tooltool ke ni mai i le imot yo tiyepe nin la nin nga. Di tooltool tina ngan ke Gok iye Magok^f la igaua di be tila ye patokongo nga. Inbe kinkatingi kidi ilo ete san le dawa ben ululu ke dugu taurene le ke be takinkat di tiap lapau. ⁹Di ngan ole tipa ye ni mai i le imot a timan le man tikodo le tigaliui ni yo di tooltool ke Maro tiyepe ye i. Ngan ni tani in malala yo Maro lono panga mai san i. Bong ole ei ipa ke malala ke Maro a isi ikan di le imot le tiyei kawa koonoo. ¹⁰Inbe tool kuto mai kidi so sadi yo ikaua lungunu ye di tooltool tina i, in ole tikauu a tikatte du ye gomo somai yo pat salpa ipa ye ei ikanen a iken ye i. Ngan in ni tani yo muku ngan tikatte asara gok le ipa ye tool yo iwete betanga ngan ran ki kaplungunu ye betanga i, in a tidu ye i. Ngan nen le ole tikanamaia masngana mai ye ke le bong tina yo kanakana nga le imot inbe iken nen le taukan motingi.

^f 20:8 Gok iye Magok ngan inanpootoo di tooltool ke ni mai i le imot yo tiyei koi pang Maro nga. Kakamata Isikel (Esekiel) 38-39.

Maro Ikarata Betanga Ke Di Tooltool Yo Timmata Koot Nga

¹¹ Motong la akamata kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai yo matan kala di tooltool ke tana nga le imot i, inbe tool yo iwur ye i. Ngan kookoowoo tani in kookoonoo inbe somai lapau, inbe tool yo iwur ye i, in gurana ki mai san le tana inbe lang tikoo ye a tilledi le tipa so. ¹² Inbe akamata di tooltool yo timmata koot nga, ngan di tooltool yo edi maimai nga le tipa ye di tooltool yo edi maimai tiap nga, ngan tikododo dama ke kookoowoo ke burungu tani. Inbe di bangabangana ke Maro tipakaka rau a be tikaara betanga kidi tooltool tina ye dada kidi yo tiyei nga. Ngan le tipakaka rau san lapau, ngan rau tani in rau ke yepongo dook mata yo taukan motingi i. Inbe ye rau tani in di tooltool yo be tikaua yepongo dook mata yo taukan motingi i, ngan di leu la edi iken ye nga. Ngan nen le Maro ikap rau tina a ikarata betanga ke di tooltool tina nga, ngan le lo iye betanga kidi yo tiwodo a iken ye rau tina ngan. ¹³ Nen le tiek ipamulu di tooltool yo timmata tiek lono ngan a tise ete, inbe matenge iye malala ke matenge tipamulu di tooltool yo timmata a tiken ye di ngan a tise ete lapau. Inbe Maro ikarata betanga kidi tooltool tina ngan atu atu le lo iye dada kidi yo tiyei nga. ¹⁴⁻¹⁵ Nen le kumata le tipuske tool sa ene be tiwode ilo ye rau ke yepongo dook mata tani in tiap nga, ngan ole tikatte a idu ye gomo tani yo ei ikanen ye i. Inbe gomo somai tani yo ei ikanen ye i, in matenge san yo ipa mur ye matenge ke tana i. Nen le Maro ikarata betanga kidi tooltool tina a imot, motong la ikatte matenge iye malala ke matenge a yaru tidu ye gomo somai tani in lapau.

Yerusalem Paunu Pombe Ye Malala Ke Maro A Isi

21 ¹ Ngan akamata so tina ngan a imot, motong la akamata lang paunu inbe tana paunu pombe. Ngan lang inbe tana yo muku nga, ngan tilledi oo, inbe tiek sa iken mulu tiap lapau. ² Inbe akamata malala paunu yo Maro ipootoo panga ya taunu i, in pombe ye malala ki a isi. Ngan malala mai tani in ene la Yerusalem Paunu i, inbe tisorosore le dook mata dawa ben garup isorosoro le dook mata a inam be iyooloo nintooroo nga.

³ Inbe ye kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai tani, in alongo tool atu kalngana koonoo le mai nen, “Kapalongo, ngan ni yo nookoot nga be Maro iyepe ye i, in iken ye di tooltool. Le moolmool, ya in ole iyepe kataunu ye di. Nen le di tooltool tina ngan ole tiye tiyepe dawa ben di tooltool ki, inbe ya taunu ole iyei Maro kidi a iyepe ye di lapau. ⁴ Inbe ole imus matadi surunu le imot a ikoo ye matadi. Inbe di tooltool tina o ke be timmata mulu tiap, inbe lodi modoko a titang mulu tiap, inbe o ke be tiyetai touo masngana sa mulu tiap lapau, yesoo dada yo ke muku nga, ngan ilene a imot oo.”

⁵Motong la tool yo iwur ye kookoowoo ke burungu ke tool kuto mai i, in iwete nen, “Kapalongo, au i ole ayei so nga le imot a pombe paunu mulu!” Motong la iwete mulu nen, “Kuwodo betanga nga ilo ye rau, yesoo betanga yo nga, ngan betanga moolmool ke be di tooltool titara lodi medana ye.” ⁶Ngan iwete pau nen a imot, motong la iyei ne, “So tina ngan ayei a imot oo. Au i la Tool Mai pang so yo ipa muku nga le idu ye so yo ipa mur nga. Inbe au i la maditingi, inbe motingi ke so tina nga le imot i. Ngan nen le sei tool be moorooku nga, ngan ole akap ran ye ran gumono yo be ikaua yepongo dook mata yo taukan motingi i, in panga. Inbe ran tani in ole akauu panga sokorai, le ke be iyimoo tiap. ⁷Nen le sei tool be ikodo le imede le illos dada dook tiap yo ke noonoo nga, ngan ole akap so dook mata tina ngan panga. Inbe au i ole ayei ben ya Tamana, inbe ya in ole iyei ben au Natuk. ⁸Bong di tooltool yo titattadai di koi kiau le titoo au tiap nga, inbe di tooltool yo titara lodi medana pau tiap nga, inbe di tooltool yo tiyei dada dook tiap yo giri leu nga, inbe di tooltool yo tiraumata di tooltool nga, ngan malala kidi la gomo somai yo pat salpa ipa ye ei ikanen a iken ye i. Inbe di tooltool yo tiyei dada dook tiap ke bauk nga, inbe di tooltool yo pidipidadi nga, inbe di tooltool yo tisung pang di kai padodo nga, inbe di tooltool yo ke kaplungunu nga, ngan malala kidi la gomo yo pat salpa ipa ye ei ikanen ye i, in lapau. Ngan ni tani in ke matenge san yo ipa mur ye matenge ke tana i.”

⁹Motong la di bangabangana ke Maro limi be ru tina yo titoko omai limi be ru yo ipon ye kate malmal ke Maro nga, ngan atu kidi in iman le man iwete pau nen. Iyei ne, “Ai, kuman a man apatnaia garup yo be ikere, in pong. Ya in la be Sipsip Natunu iyooloo i.” ¹⁰Motong la Maro Amunu ipaponau le tina bangabangana ke Maro tani in ikau au le amlo ye kawal somai atu yo ilo ete san i, inbe ipatnaia malala mai tani yo Maro ipootoo panga ya taunu i, in pau. Ngan malala tani in ene la Yerusalem i, inbe ipa ye malala ke Maro a isi. ¹¹Inbe Maro nunngana ilolo le loloana ilangarai ni dawa ben pat sallinene yo ene yaspa i, inbe igalanga le igalanga san dawa ben pat yo ene kiristol in lapau. ¹²Ngan malala mai tani in tikaua koongoo medana ye le ipa le ilo ete. Inbe dada ke koongoo tani ngan sangaul be ru, inbe di bangabangana ke Maro sangaul be ru lapau la tikodo ye dada tina ngan. Inbe ye dada tina ngan pono nga, ngan tiwodo rara ke di Isrel tina yo sangaul be ru nga, ngan edi ilo ye. ¹³Inbe koongoo tani in madini yo ke ipa ye a ise i, in dada ki tol. Inbe madini san yo ke ipa ye a idu i, in dada ki tol. Inbe madini yo karaka ipa ye i, in dada ki tol. Inbe madini san yo yoro ipa ye i, in dada ki tol lapau. ¹⁴Inbe koongoo ke malala mai tani, in tipatar pat somaimai sangaul be ru ngan muku du tana pono a be nen ngan iparama koongoo punu. Inbe tiwodo di aposol ke Sipsip Natunu yo sangaul be ru ngan edi ilo ye lapau.

¹⁵Ngan bangabangana ke Maro yo iwetewete pau i, in itoko so dawa ben koro medana yo tika-rata ye gol ke be irouo malala mai tani in le ipa ye koongoo ki, inbe dada ke koongoo ke malala tani in lapau. ¹⁶Ngan malala mai tani in tika-rata ngan le madini tina yo pai nga, ngan tarantatu le imot. Ngan nen le mooloo ki inbe ye mai ki nga, ngan gaongo leu. Motong la bangabangana ke Maro tani in irouo malala mai tani, ngan le ipuske rowo ke madini tina yo pai nga, ngan rowo ki mooloo le mooloo san.^g Inbe rowo ki yo ilo pang ete nga, ngan ilo le ilo ete san^h le ye moolmool le mai ki ngan kinkatingi ki gaongo leu. ¹⁷Ngan bangabangana ke Maro tani in irouo koongoo ke malala mai tani, ngan le koongoo tani in matolene ki mai le mai san.ⁱ Ngan so yo iroua ye i, in dawa ben yo di tooltool tirouo so ye i. ¹⁸Ngan koongoo ke malala tani in tika-rata ye pat yo ene yaspa i. Inbe malala mai in tire ye gol leu le giri sa be isau ye, ngan tiap lapau. Ngan nen le malala mai tani in igalanga le igalanga san dawa ben galas. ¹⁹Inbe pat somaimai tina yo ke koongoo punu nga, ngan timoro ye pat matana matana yo sallinene dook mata nga. Ngan pat yo titaru muku a isu koongoo i, in timore ye pat sallinene yo ene yaspa i; inbe ru ki, in timore ye pat yo ene sapaia i; inbe tol ki, in ene aget; inbe pai ki, in ene emerel; ²⁰inbe limi ki, in ene sadonikis; inbe limi be atu ki, in ene konilian; inbe limi be ru ki, in ene kirisolait; inbe limi be tol ki i, in ene beril; inbe limi be pai ki, in ene topas; inbe sangaul ki, in ene kirisopres; inbe sangaul be atu ki, in ene aiasin; inbe sangaul be ru ki, in ene ametis. ²¹Inbe koongoo ke malala tani in dada ki yo sangaul be ru nga, ngan tika-rata ye pat ke gomo yo sallinene nga. Bong pat ke gomo tina ngan maimai san le atu ngan ole iye dada atu. Inbe dada ke panga yo ipa kataunu ke malala mai tani in tika-rata ye gol leu le puspungana inbe igalanga le dawa ben galas nga.

²²Ngan akamata touo bareme ke sungunu sa iken ye malala mai tani in tiap, yesoo Tool Mai Maro yo gurana ki mai san le illos so nga le imot i, in iye Sipsip Natunu ngan di la tiyepe ye malala mai tani in nga. Ngan nen le di tooltool ole tipas le tisung pang di yaru leu. ²³Inbe malala mai tani in ke yo isini kemai inbe taudu yo isini bong nga, ngan taukadi urata, yesoo Maro nunngana la ilolo a ilangaraia ni i, inbe Sipsip Natunu in la sul ke malala tani in. ²⁴Inbe di tooltool ke ni mai i le imot nga, ngan ole tipa ye sul loloana ke malala tani in. Inbe di tooltool yo tiyei kuto maimai a matadi kala tana maimai nga, ngan ole tikap so kidi yo dook mata ngan panga lapau. ²⁵Nen le o ke be titiukala dada ke koongoo mulu tiap, yesoo ye malala tani in bong sa mulu be pombe ye ngan tiap lapau.

^g 21:16 Rau ke Maro iwete rowo ke madini tina yo pai nga, ngan ben 2,200 kilomita.

^h 21:16 Rau ke Maro iwete rowo ki yo ilo pang ete nga, ngan ben 2,200 kilomita.

ⁱ 21:17 Rau ke Maro iwete matolene mai le mai san ngan ben 66 'mita'.

Le dada ki ole koon panganga a ikenen nen. ²⁶Inbe di tooltool ke ni mai i le imot nga, ngan ole tikap pat le so kidi tina yo dook mata ngan a tilo ye malala tani in. ²⁷Bong so sa yo giri leu nga, ngan ke be ilo koongoo lono ke malala tani, in tiap. Inbe tool sa be iyei dada dook tiap yo ke be moomoodoo ye nga, too iwete betanga ngan illung ye nga, ngan o ke be ilo koongoo lono tiap lapau. Bong di tooltool yo tiwodo edi ilo ye rau ke Sipsip Natunu nga, ngan di leu la be tilo ye malala tani in nga. Ngan rau tani in rau ke yepongo dook mata yo taukan motingi i.

Ran Ke Yepongo Dook Mata Yo Taukan Motingi I

22 ¹Ngan akamata so tina ngan a imot, motong la bangabangana ke Maro tani in ipatnaia ran somai atu pau. Bong ran tani in ran ke yepongo dook mata yo taukan motingi i, inbe igalanga le igalanga san dawa ben pat yo ene kiristol^j i. Inbe ran tani in ipas ye kookoowoo ke burungu ke Maro iye Sipsip Natunu ngan parmana a irar a idu. ²Ngan le idu kataunu kat ye dada somai ke malala mai tani in. Inbe ke ran tani in gigini yo ru nga, ngan kai ke yepongo dook mata yo taukan motingi ngan ikodo ye. Ngan kai tina ngan be ipu nga, ngan ole ipu ye lal atu ye taudu tina yo atu atu nga le imot. Inbe kai tina ngan raunu nga, ngan gurana ki lapau ke be ikarata di tooltool ke ni mai i le imot, ngan ole tinidi dook mata mulu. ³Ngan nen le betanga medana yo Maro ipamede mukot a iwete be ole iyemenai di tooltool yo tiyei dada dook tiap ke noonoo i, in imot oo. Inbe kookoowoo ke burungu ke Maro iye Sipsip Natunu la be iken ye malala mai tani in, inbe di kapraingi ki la be tisung panga ye ni tani in nga. ⁴Ngan nen le ole tikamata matana, inbe ya in ole iwodo ene ilo ye damodi. ⁵Inbe malala tani in ole taukan bong, nen le sul loloana too ke nunngana ke be ilangarai di ngan tiap, yesoo Maro ya taunu in la be ilangarai di tooltool tina ngan i. Inbe di tooltool ki ole tiyei kuto maimai a matadi kala so nga le imot a iken nen le taukan motingi.

⁶Motong la bangabangana ke Maro tani in iwete pau mulu nen. Iyei ne, “Ngan betanga tina yo nga, ngan moolmool le imot le ke be di tooltool titara lodi medana ye. Ngan Tool Mai Maro yo iwanga Amunu du ipamadit di Maro koonoo lodi a be nen ngan tiwetewete betanga ki i, in ya la iwanga bangabangana ki be si ipatnaia so tina le imot yo be pombe palbe leu nga, ngan pang di kapraingi ki i.”

Yesu Ole Imulu A Isi Palbe Leu

⁷Motong la Yesu iwete nen, “Kupalongo, ole mooloo tiap inbe amulu a asila! Nen le sei tool be ilongo inbe itoo betanga ke Maro yo kouo koonoo

^j 22:1 Pat yo ene kiristol i, in medana inbe igalanga le ke be takamata so yo iken ke kapala ki i.

a kuwodo le iken ye rau i nga, ngan ole Maro iyei urata dook mata panga.”

⁸Ngan au Yowan, au tauk la alongo betanga nga, inbe akamata so tina nga. Le ye kene yo alongo betanga inbe akamata so tina ngan a imot nga, ngan le agun turuk le du damok toko tana ke dama ke bangabangana tani yo ipatnai so tina ngan pau i, in kene punu a be asung panga. ⁹Bong ngan iwete pau nen, “Ai, kin kuyei nen be! Au i kapraingi ke Maro lapau dawa ben ong kuye di diem kapala yo di Maro koonoo nga, inbe di tooltool le imot yo tiparama betanga ke Maro a titoo nga. Le be nen nga, ngan kusung pau be, bong kusung pang Maro ya taleu.”

¹⁰Motong la bangabangana ke Maro tani in iwete pau mulu nen, “Ai, kin kupataukala betanga ke Maro yo kouo koonoo a kuwodo le iken ye rau i nga be, yesoo lal yo Maro be iyei so tina nga le imot a pombe ye i, in iman potai oo. ¹¹Ngan nanga, sei tool be iyei dada dook tiap nga, ngan isootoo yeingi dada yo dook tiap nga. Inbe sei tool be iyei dada yo giri leu ye Maro matana nga, ngan isootoo yeingi dada yo giri leu ye Maro matana nga. Inbe sei tool be iyei dada dook mata nga, ngan isootoo yeingi dada yo dook mata nga. Inbe sei tool be iyepe le taukan busunu ye Maro matana nga, ngan sila iyepe nen le taukan busunu ye Maro matana.”

¹²Ngan bangabangana ke Maro tani in iwete nen a imot, motong la Yesu iyei ne, “Kupalongo, ole mooloo tiap inbe amulu a asila! Ngan balingi la iken yau nga, inbe ole akap pang di tooltool le imot le lo iye urata kidi yo tiyei ngan kootoonoo. ¹³Au i la Tool Mai pang so yo ipa muku nga le idu ye so yo ipa mur nga. Inbe au i la amuku, inbe akimur i. Inbe au i la maditingi, inbe motingi ke so tina nga le imot i.

¹⁴“Di tooltool yo tingas sousoungu mooloo mooloo kidi le ikoko nga, ngan ole Maro iyei dada dook mata pang di. Ngan nen le ole imalum pang di be titoo dada ke koongoo ke malala mai tani in a tilo malala lono lo ngan be tikana kai ke yepongo dook mata yo taukan motingi i, in puana lapau. ¹⁵Bong di tooltool yo tiyei dada yo giri leu dawa ben di gaunu tiyei nga, ngan ole tiyepe ke diki ke malala mai tani in. Nen le di tooltool yo pidipidadi nga, inbe di tooltool yo tiyei bauk nga, inbe di tooltool yo tiraumatamata di tooltool nga, inbe di tooltool yo tisung pang di kai padodo nga, inbe di tooltool yo tiparama dada ke kaplungunu le lodi be tiyei le ikenen leu nga, ngan ole tiyepe diki ke malala mai ke Maro tani in lapau.

¹⁶“Au Yesu, la awanga bangabangana kiau a isila be sila iwetewete betanga moolmool tina ngan pang ang di tooltool yo kagaua ye bareme ke Yesu nga. Au i la sudud yo pombe ye sasa ke Dawiti i, inbe au i la boi ke pang malama yo ilolo i.”

¹⁷Ngan Yesu iwete nen a imot, motong la Maro Amunu Silene iye garup yo be ikere in tiwete nen, “Kuman!” Inbe tooltool be ilongo betanga nga,

ngan ole iwete nen lapau, “Kuman!” Nen le sei tool be moorooku nga, ngan iman. Inbe sei tool lono be le iyin ran nga, ngan iman man iyini ran ke yepongo dook mata yo taukan motingi i. Ngan ran tani in Maro ole ikap sokoraii panga ye lo ponana ki.

Betanga Ke Motingi Ke Rau I

¹⁸Au Yowan i awete betanga medana pang di tooltool yo tilongo betanga ke Maro yo di Maro koonoo tiwete le iken ye rau i nga, ngan nen. Kumata be tool atu iwete sokoraia betanga sa le ipaloka lo ye betanga yo tiwodo ye rau i nga, ngan ole Maro ipaloko urata moonoo masngana mai yo tiwodo betanga ki ilo ye rau i nga, ngan ilo pono lapau.

¹⁹Inbe kumata be tool atu iyege betanga ke Maro yo di Maro koonoo tiwete le iken ye rau i nga, ngan ole Maro iyege le iyepe diki. Ngan nen le ole ilo koongoo lono ke malala mai tani, in tiap. Inbe ole ikana kai ke yepongo dook mata yo taukan motingi i, in puana tiap lapau. Ngan so tina ngan la betanga ki iken ye rau tani i nga.

²⁰Ngan tool tani yo iwetewete betanga moolmool ye so tina nga le imot i, in iwete nen, “E, au i ole amulu a asila palbe leu.”

Le au lapau awete nen, “Moolmool. Tool Mai Yesu, kusi.”

²¹Nen le apatarau nen be Tool Mai kiidi Yesu in lono pang ang di tooltool ke Maro a iyei dada dook mata pang ang le imot. Moolmool.